

K ZADNJI VELIKI SOVRAŽNIKOVI OFENZIVI MARCA 1945
NA ŠKOFJELOŠKEM OBMOČJU

Oblastni komitet KPS za Gorenjsko (Obkom) in Pokrajinski odbor OF za Gorenjsko s svojimi odseki in administracijo ter zaščitnim bataljonom sta bila od konca decembra 1944 do zadnje sovražnikove ofenzive, ki se je začela 19. marca 1945, nastanjena na Ocvirkovi domačiji v Farjem Potoku, zaščitni bataljon pa nad to domačijo na kmetiji pri Marinkovcu, prav tako v Farjem Potoku. Kot član obeh forumov sem večji del zime na terenu opravljal svoje funkcije in dolžnosti. Nekako proti sredini marca, ko sem se vrnil na sedež pokrajinskega političnega vodstva Gorenjske k Ocvirku v Farji Potok, pa sem zbolel. V spodnjem delu telesa sem imel polno turov, ki so se mi gnojili. Zato sem hodil le z največjo težavo in hudimi bolečinami. Zdravil me je zdravnik dr. Stanko Škulj-Koko,¹ ki je bil šef odseka za zdravstvo pri Pokrajinskem odboru OF. Nekaj dni sem po večini preležal na trebuhu. K sreči so se mi turi do tedaj, ko smo dobili obvestilo, da sovražnik začelja ofenzivo, večinoma že zgnojili in več ali manj tudi zacelili, zrivalo pa se je še nekaj novih.

Ker je Oblastni komite iz raznih virov izvedel, da sovražnik začelja veliko in sistematično pripravljeno ofenzivo, ki zajema široko območje, je takoj razmišljal, kam in kako se izviti iz preteče obkolitve. Med drugim so predlagali tudi premik preko Selške doline v območje Jelovice, kar je predlagal tudi član Obl. komiteja za Gorenjsko tovariš Andrej Stegnar-Silvo,² ki se je tedaj vrnil iz okrožja Kranj, vendar je sekretar Obl. komiteja za Gorenjsko tovariš Jaka Štucin-Cvetko³ njegov predlog odločno zavrnil. Spominjam se, da je sekretar Cvetko imel tedaj več telefonskih pogovorov s Štabom 9. korpusa in Gorenjskim vojnim področjem (nadalje GVP), ki je tedaj tudi bilo v Farjem Potoku. Po enem teh razgovorov je Štucin povedal, da je štab 9. korpusa odredil, da se umaknemo na Primorsko in da je dogovorjena javka, kjer nas bo pričakal kurir 9. korpusa, ki nas bo vodil na odrejeno mesto. Zatem smo odšli na pohod proti Primorski. Štucin je jahal konja, jaz pa sem zaradi turov šel peš. Po dolgotrajnem pohodu smo preko Črnega vrha prispeli v Novake, kjer smo potem okrog pet ur čakali, da pride kurir iz 9. korpusa, ki pa ga ni bilo. Tu smo tedaj zvedeli, da so v Cerkljo že prodrle enote nemške policije. Zato smo se vrnili na Črni vrh nad Novaki, kjer je bilo Gorenjsko vojno področje in več drugih partizanskih enot. Ne spominjam se vsega, kar se je tedaj dogajalo, in to zaradi svojih bolezenskih težav, ker se mi je zopet zgnojilo nekaj turov. Te ture je tedaj na Črnem vrhu prerezal in iz njih iztisnil gnoj ter očistil in namazal z neko mažo zdravnik dr. Škulj. Zaradi tega nisem sodeloval v razgovorih, ki jih je imel sekretar Obl. komiteja tovariš Štucin in drugi člani tega foruma s funkcionarji tamkaj se nahajajočih partizanskih enot. Po končanih razgovorih sem bil obveščen,

da je bilo na posvetovanju sklenjeno, da se vse tamkaj zbrane enote razdelijo v dve večji skupini, ki se bosta skušali vsaka zase prebiti v njej določeni smeri iz sovražnikove obkolitve. Za skupino, v katero je bil vključen Škofje-loški odred in dve italijanski brigadi ter pokrajinsko politično vodstvo za Gorenjsko z vsem svojim osebjem in zaščitnim bataljonom, je bila odrejena smer preboja oziroma umika na liniji Blegoš—Martinj Vrh—Prtovč—Jelovica. Za drugo skupino, v katero je bila vključena brigada Srečko Kosovel, Go-renjsko vojno področje, Inženirski bataljon 31. divizije, Igralska skupina 9. korpusa in osebje korpusnih delavnic, pa je bila odrejena smer umika Davča—Porezen—Petrovo Brdo—Bohinj. V obeh skupinah, še zlasti v drugi, je bilo precej neoboroženih borcev. Spominjam se tudi, da je bilo tedaj na Črnem vrhu izločenih iz sestave teh dveh večjih skupin tudi nekaj majhnih skupin, ki so bile sestavljene iz starejših in neoboroženih borcev delavskega bataljona Gorenjskega vojnega področja in drugih partizanskih enot, med njimi je bilo tudi nekaj žensk. Tem skupinam so bili dodeljeni vodniki z nalogo, da se vsaka zase samostojno prebija skozi sovražnikov obroč. Ena takih skupin je bila zaupana tudi Jaku Kreku-Zlatu,⁴ malemu kmetu iz Zako-biljka, ki je bil poprej v gradbeni ekipi Oblastnega komiteja za Gorenjsko. Po končani ofenzivi mi je pripovedoval, kako je manevriral s svojo 14-člansko skupino, ki jo je v več etapah privedel nazadnje po skritih gozdnih poteh v goščavo pod njegovo domačijo v Zakobiljku. Tu je dočakal konec ofenzive

Člani Oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko, slikani konec leta 1944 na Prvi ravni — bivak z ilegalnim imenom Tivoli. Od leve proti desni: Anton Peternel-Igor, Marjan Šifrer-Kuki, Stane Kersnik-Jelovčan, France Perovšek-Lado, Miha Marinko (sekretar CK KPS, ki je takrat obiskal Oblastni komite in se udeležil konference aktivistov okrožja Jesenice, ki je bila v hotelu Zlatorog v Bohinju), Bogdan Osolnik (sekretar do marca 1945), Andrej Stegnar-Silvo in Jaka Štucin (org. sekretar, po odhodu Osolnika pa sekretar); na sliki manjka le Angelca Mahnič

in se potem brez izgub vrnil z njo na GVP. Za hrano te skupine je skrbela njegova družina, kateri je z živili pomagal tudi kmet in žagar Alojz Kržišnik, po domače Povlč iz Podobena. Po ta živila so prihajale njegove hčere. Vsa družina Jaka Kreka je bila vključena v delo. Žena Frančiška je bil sekretarka vaškega odbora SPŽZ, hčeri Marica in Angelca članici SKOJ, njuna mladoletna sestra Johanca in drugi otroci so prav tako opravljali različne občasne naloge (prenašali so obvestila, opazovali gibanja sovražnikovih patrolj ipd.).

Naša skupina je s Črnega vrha nad Novaki krenila na pot v petek 23. marca proti večeru in se v dolgi koloni vila proti Blegošu. Kolona je tisti večer okrog 22. ure brez zapletov prispela na preval Črni kal pod Blegošem, kjer se je ustavila za daljši počitek. Na Črnem kalu je k nam prišlo nekaj borcev, mislim, da so bili iz sestave GVP. Med njimi so bili tudi moji dobri znanci, in sicer Jože Križnar, Iletov iz Delnic, Matevž Dolenc, Kršišev z Volče in Jurij Potrebuješ, Pompežov iz Suše. Ti so do novembra 1944 opravljali razne naloge in dolžnosti pri okrajni gospodarski komisiji (Ok GK) tedanjega okraja Poljane, in sicer Jože Križnar je bil pomočnik člana Ok GK, Matevž Dolenc, mesar pri Ok GK, Jurij Potrebuješ pa je delal v čevljarški delavnici. Sredi novembra 1944 so bili poslani na razpoloženje GVP. S temi tremi sem imel tedaj kratek pogovor. Vprašal sem jih, ali jim je kaj znano, kakšna je situacija v dolini, zlasti v območju Javorjev in Delnic, vendar mi niso vedeli nič povedati. Ko sem jim v tem pogovoru svetoval, naj se pridružijo nam, so mi rekli, da se imajo namen prebiti v dolino v območje Delnic in Gabrške gore, kjer je več opuščenih partizanskih bivakov. Ko so se v noči s 23. na 24. marec prebijali v dolino, so pri šoli v Javorjah zašli v domobransko zasedo in vsi trije padli.

S Črnega kala je bilo v več smeri poslanih nekaj patrolj izvidnic, da bi ugotovile, ali je pot prosta oziroma do kam so dotlej morebiti prodrle sovražnikove sile. Med tem časom se je na Črnem kalu tovariš Štucin zopet sestel s poveljniškim kadrom partizanskih enot zaradi ocene stanja in nadaljnjih odločitev. Ko so se vrnile izvidniške patrolje in smo ugotovili stanje, smo sklenili, da kolona nadaljuje pot po blegoški cesti pod Koprivnikom proti Brdu in od tod naprej proti Rovtu. Brdo je preval med Koprivnikom in Mladim vrhom, od koder se nad Martinj Vrhom cesta spusti pod zahodno, to je selško stran Mladega in Starega vrha proti Rovtu. Na čelu kolone je šla patrolja predhodnica oziroma močna udarna skupina Škofjeloškega odreda, za njo italijanski brigadi, za tema pa pokrajinsko politično vodstvo Gorenjske s svojim osebjem in zaščitnim bataljonom, za njimi pa je bila še močna skupina kot zaščitnica.

Ko smo se bližali Brdu, smo zaslišali strahovito streljanje — regljali so mitraljezi, pokale puške, vmes pa treskale bombe in mine. Zatem smo zvedeli, da je v silovitem naletu udarni skupini Škofjeloškega odreda uspelo razbiti in zavzeti sovražnikove položaje nad Rovtom in se prebiti skozi nastalo vrzel v nemški liniji. Razen udarne skupine se je tedaj iz obkolitve prebila tudi 158. italijanska brigada Antonio Gramsci. Žal ob tem preboju ni nobena od teh dveh skupin oziroma enot dovolj zavarovala zavzetega mostišča, da bi se celotna kolona prebila iz obkolitve v sovražnikovo zaledje. Nemci so zato izgubljene položaje zlahka ponovno zavzeli in preprečili preboj glavnine. Sovražnik je s povečano močjo odbijal napade 20. italijanske brigade Triestine.

Anton Peternel-Igor in Ivan Novak-Očka (inštruktor CK KPS) na Jelovici ob koncu leta 1944

Kolona, razporejena vzdolž blegoške ceste od Brda do ostrega ovinka na Sklepeh nad Rovtom, se je zaustavila na nevarnem kraju.

V tem stanju smo tedaj sklicali na Brdu leteči partijski sestanek Oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko in štaba zaščitnega bataljona. Sklenili smo, da poskusimo izsiliti preboj nemških položajev na Sklepeh z napadom zaščitnega bataljona in da gremo v naskok na sovražnika tudi člani komiteja. Preboj ni uspel, ker so Nemci močno okrepili položaje na ovinku, kjer cesta ostro zavije okoli Mladega in Starega vrha nad Rovtom. Na blegoški cesti je ležal ranjeni podpolkovnik Rudi Kodrič-Branko,⁵ pooblaščenec 9. korpusa NOV in POS in hkrati namestnik komandanta udarne divizije Garibaldi Natisone. Del borcev zaščitnega bataljona Oblastnega komiteja za Gorenjsko je zadrževal napadajoče Nemce, da smo lahko iz strelnega območja izvelikli ranjenega Kodriča. Na vejah smo ga odvelikli po snegu po mrtvem kotu na cestni preval na Brdu. Tu smo po neuspelem preboju nemških položajev imeli ponovni posvet in sklenili, da se oblastni komite KPS za Gorenjsko in navzoči člani Pokrajinskega odbora OF za Gorenjsko in nekaj najbolj hrabrih in zvestih borcev zaščitnega bataljona pod mojim vodstvom skušamo prebiti skozi sovražnikove položaje v spodaj ležečo dolino, imenovano tudi Delniška (izg. devniška) ali pa Volška grapa. Po tej dolini teče potok Ločilnica od izvirov na območju Delnic skozi Podobeno in Volčo do Poljan, kjer se izliva v Soro. Dolina se razteza med Gabrško goro na vzhodni in Malenskim vrhom oziroma Goro ter Mladim in Starim vrhom na zahodni strani. Na severu pa jo zapira z gozdom obraščeni Božičev grič. Tudi Gabrška gora in območje Malenskega vrha in Gore sta močno obraščena z gozdovi. Iz teh razlogov smo sklenili, da se umaknemo v območje te doline.

Preostali večinski del zaščitnega bataljona je dobil povelje, da pod vodstvom politkomisarja bataljona Herona Šubica-Torkota,⁶ doma iz Žirovskega Vrha (Mrovcev), zbere administracijo Oblastnega komiteja in ostalo osebje Pokrajinskega odbora OF za Gorenjsko in se z njimi umakne v okoliš Blegoša, kjer naj se po možnosti zadržuje, dokler ne mine ofenziva.

Tovariš Heron mi je tedanje dogodke opisal takole:

»Ko sem uspel zbrati večje število borcev zaščitnega bataljona in osebje ter administracijo pokrajinskih forumov in organov, sem odšel z njimi na

Črni kal. Tu sem bataljon postrojil. Zatem sem zbrane borce ponovno razporedil v dve četi, vsakega pač v četo, v katero je spadal. Tedaj smo se odločili, da se zaradi lažjega in bolj varnega manevriranja četi ločita in gresta vsaka svojo pot. Odločeno je bilo, da gre prva četa, kateri je poveljeval tovariš Boris Pirkovič-Dušan,⁷ v Blegoš, druga četa, ki ji je poveljeval tovariš Miha Štebetine⁸, pa na selško stran. Ta je takoj zatem odšla nazaj v območje Mladega vrha, od koder se je potem prebila na zahodno, to je na selško stran v pobočje Mladega in Starega vrha. Pred razhodom smo se dogovorili, da bo javka za zbiranje razkropljenih borcev in za povezavo obeh čet na Črnem kalu.

Prva četa, pri kateri sem bil, pa je s Črnega kala odšla proti vasi Jelovici pod Blegošem, v katere bližini se je potem utaborila v nekem z grmovjem in smrečjem poraščenem skalovju. Tu smo bili nekaj dni, nakar smo se preko Črnega kala premaknili na Smrekarjev grič, to je na Smrekovnik (1059 m) nad Farjim Potokom. Smrekarjev grič smo po nekaj dneh zaradi nemške hajke zapustili. Odšli smo v dolino pod nami oziroma pod Osojnikom, od koder smo potem krenili po grapi, ki vodi proti Podpuču. Iz te grape smo se potem povzpeli v hrib pod Martinj Vrhom, kjer smo se na primernem kraju zaklonili, da nas ne bi odkrili Nemci, ki so nas postopoma obkoljevali v obliki podkve, pri čemer so tudi pod nami postavili nekaj zased. Neka nemška kolona, ki je prišla povprek po hribu nad nami, nas je opazila in takoj z vso močjo udarila po nas. Hitro smo se umaknili in razpršili navzdol proti Muštrovi grapi. Spotoma so naši mitraljezci, ki so naleteli na Nemce, z vso močjo udarili po njih, da so se razbežali in nam odprli pot v dolino. Glavnina čete se je potem, ko so mitraljezci razbili nemško zasedo in jo pognali v beg, umaknila v območje Muštrove grape, kjer smo bili do večera. Nato smo šli nazaj proti Blegošu in se ustavili na Črnem kalu, kjer smo prenočili. Naslednji dan smo v bližini Črnega kala v gozdu pod Koprivnikom nad stezo, ki je vodila proti Čemšisarju v Martinj Vrh, uredili novo taborišče.«

Preden smo se na Brdu razšli, smo se dogovorili, da bo zvezo z menoj oziroma skupino, ki jo bom vodil, vzpostavil preko naše družine v Delnicah moj bratranec Janez Kokalj-Zaveznik iz Luše,⁹ ki je bil tedaj intendant zaščitnega bataljona. Naše konje pa smo poverili v oskrbo in varstvo Jožetu Šubicu-Zvonku iz Loma¹⁰, ki je do tedaj delal v intendanturi zaščitnega bataljona. Skupaj z nekim borcem je konje takoj prevzel. Odvedla sta jih v neko šupo (tako smo se vsaj dogovorili), kjer so jih naslednji dan dobili domobranci, sama pa sta se uspela izmakniti. (Domobranci so nekje izvedeli, katerega konja sem uporabljal jaz, in ga še tisto soboto popoldne, to je 24. marca, prijahali v Delnice. Nalašč so nekajkrat šli z njim mimo naše hiše in pri tem pripovedovali, da so funkcionarja, ki je imel tega konja, ubili. Zato so bili vaščani in tudi naša družina prepričani, da sem razen sovaščana Jožeta Križnarja tedaj padel tudi jaz.)

Ko smo se o vsem dogovorili, sem zbral svojo skupino za odhod v dolino. Kolikor se spominjam, so v skupini bili sekretar Oblastnega komiteja Jaka Štucin-Cvetko in člani Andrej Stegnar-Silvo, Angelca Mahnič¹¹ in jaz, dalje član PO OF dr. Miha Potočnik-Mihol,¹² dr. Stanko Škulj-Koko, šef odseka za zdravstvo, Franc Bernot-Filip,¹³ šef odseka za prehrano, in Mara Slavec-Petrovna,¹⁴ članica tega odseka. Od zaščitnega bataljona pa se spominjam, da so bili z nami: komandant bataljona Milan Tavš,¹⁵ Mirko Ambrožič, obve-

ščevalec,¹⁶ Franc Šubic-Rado,¹⁷ Devjakov, iz Hotovlje, Lojze Igličar¹⁸ iz Reteč in Jože Kralj¹⁹ iz Kranja, ter še nekaj drugih, ki pa se jih več ne spominjam. Z njimi je bil tudi Lojze Podobnik-Švejč,²⁰ član OK KPS in sekretar OK SKOJ Kranj. S skupino sem se spustil navzdol do Brinovca (925 m), kmetije v Gorenji Žetini. Tu smo se malo oddahnili in okrepčali. Nato smo nadaljevali pot proti prevalu Hleviša (868 m). S seboj smo nosili ranjenega Kodriča. Malo pod Hlevišami smo naleteli na Pokrajinsko načelstvo narodne zaščite z načelnikom Silvom Štibljem-Dimačem²¹ iz Javorjev, ki so nam povedali, da je malo pred našim prihodom šla preko Hleviš proti Žetini manjša skupina Nemcev. Zatem so se vsi priključili nam ter pomagali nositi ranjenca. Proti jutru 24. marca smo prišli na severovzhodno stran Gore (Malenski vrh, 1053 m) v neko kotlino pod potjo, ki vodi s Hleviš na Goro. Kotlina je bila poraščena z mladim smrečjem in v njej smo se utaborili. Zjutraj sem poslal patroljo proti spodaj ležečim Dolenčicam, da bi pri našem sodelavcu mlinarju Janezu Tavčarju, po domače Sevnčarju, poizvedela, kakšno je stanje in če so kje v bližini Nemci, ter da bi pri njem dobila nekaj hrane za našo skupino. Že med potjo je naletela na Tineta Frlana-Tinčeta²² iz Predmosta, ki je bil tedaj intendant 31. divizije. Z njim se je patrolja vrnila v naše taborišče. Povedal nam je, da so v Javorjah Nemci in domobranci in da prihajajo tudi proti Dolenčicam. Dal nam je tudi hleb kruha, ki ga je dobil pri Sevnčarju, in bil ves tisti dan pri nas. Pod smrekami, kjer smo se ustavili, je bilo kopno, vse okrog nas pa je ležalo do 30 cm snega. Straže smo postavili v krogu in se dogovorili, kam se bomo prebijali, če nas bi sovražnik slučajno odkril. Ves tisti dan, to je soboto 24. marca, smo prebili v smrečju. Čez dan so se nad nami in na nasprotni strani grape pomikale kolone Nemcev, domobrancev in vlasovcev. Bili smo tako blizu teh poti, da smo lahko razločili nemško, slovensko in rusko govorico.

Sovražne enote so potem česale posamezna območja in iskale razhajkane partizane. Tega dne smo opazovali, kako so Nemci z zažigalnimi bombami zažgali gozd na jugovzhodni strani Starega vrha (1217 m), računajoč, da bodo z ognjem pregnali partizane pred svoje puške. Ti so se pod zaščito dima

Jurij Mrak-Miroljub

Valentin Frlan-Tinče

premaknili na varnejše mesto in se potem na več krajih prebijali iz obkolitve. S Podvrha, Mladega in Starega vrha ter Matikovša smo slišali streljanje. Videli smo dim gorečih poslopij in slišali obupno kričanje otrok. Nismo vedeli, kaj se dogaja. Šele kasneje smo zvedeli, da so tedaj Nemci požgali Blažu Bohinju iz Podvrha, po domače Na Matikovš, domačijo in mline ter pobili celotno družino, razen dveh mlajših sinov, ki sta bila tedaj pri Brinovcu v Gorenji Žetini. Postreljene člane družine so Nemci zmetali v gorečo hišo. V Podvrhu so tega dne padli tudi partizanka Tatjana Sajovic^{23a} iz Kranja, Franc Velkavrh iz Sore in Pavle Oblak,²³ kisovski mlinar iz Bukovega Vrha, ranjen pa je bil Maks Kalan-Boštjan²⁴ iz Hotovlje. Že prejšnji dan pa so ustrelili 10-letnega Leopolda Urha, Jelovčanovega iz Podvrha. Tisti dan so Nemci preiskovali tudi območje velike kotline med Zakobiljkom in Dolenčicami, imenovane Pekelska grapa, ter nad njo ležeči gozdnati predel Jejdocva, ki so ga tedaj tudi zažgali. Dim tega požara se je potem valil tudi proti našemu taborišču. V poznem popoldnevu je vse potihnilo. Zdelo se je, da je sovražnik prenehal s česanjem in pregledovanjem tamkajšnjega območja. Zato sva z Dimačem poslala proti Dolenčicam patroljo, ki naj bi ugotovila, ali so kje v bližini še Nemci ali domobranci, ter da bi po možnosti dobila nekaj hrane. Ko je patrolja ugotovila, da sovražnika ni čutiti, se je zglasila pri Sevnčarju. Zvedela je, da Nemcev ni več v vasi, in kaj se je zgodilo tistega dne v tamkajšnjem ožjem območju, med drugim tudi, da so Nemci razstrelili mline in zažgali domačijo v spodnjem Peklu, ki jo je imel v najemu Martin Krek, po domače Petrov iz Zakobiljka, ki je bil že od leta 1941 med najbolj prizadevnimi sodelavci OF na območju Javorjev. Ko je patrolja dobila potrebne informacije in nekaj hrane, se je vrnila proti našemu taborišču. Član patrolje, ki je vedel za eno ali več zemljank, ki so bile nekje v Pekelski grapi oziroma pod Jejdoccem, je šel med tem pogledat, ali so jo Nemci odkrili. Ugotovil je, da je niso.

Ko se je patrolja vrnila in nas je seznanila s svojimi ugotovitvami, smo se odločili, da se preko Zakobiljka premaknemo v bolj varno in obširno gozdno območje nad Jazbečovo grapo pod Malenskim vrhom. Skrb za ranjenega podpolkovnika Rudija Kodriča-Branka je prevzel načelnik Pokrajinskega načelstva NZ za Gorenjsko tovariš Silvo Štibelj-Dimač, ki mi je tedaj dejal, da bo vsaj za sedaj šel s svojo skupino in ranjencem v prej omenjeno neodkrito zemljanko nekje pod Jejdoccem.

Zatem smo odšli na pot. Iz Dimačeve skupine je šel z nami kot vodič Rafael Buh-Ježev (Rafel)²⁵ iz Poljan. Vsaka skupina je šla v svojo smer. Z Rafelnom sva krenila po gozdni stezi proti Zakobiljku, Dimač s Kodričem in svojo skupino pa navzdol proti Sevnčarju oziroma Jejdoccu. Ko smo prišli v Zakobiljek na vzpetino nad Kolarjem z namero, da bi se mimo Vrbanca spustili navzdol v Jazbečovo grapo, smo zaslišali pod seboj topotanje in ugotovili, da gre po poti, ki vodi iz Zakobiljka proti Malenskemu vrhu, velika kolona Nemcev. Da nas ne bi odkrila kakšna morebitna nemška patrolja, smo se hitro umaknili navzgor v Rožno brdo, to je v obširen gozd nad Zakobiljkom. Tu smo trčili na neke ljudi. Spočetka smo mislili, da so Nemci, po klicu »Stoj, kdo je?«, pa smo ugotovili, da so partizani, in sicer je bilo nekaj mladinskih aktivistov in obveščevalcev OZNE. Med njimi sta bila tudi Marko Kržišnik, Povlčev²⁶ iz Podobena in Jože Stanonik-Janko,²⁷ Kalarjev iz Sestranske, sedaj

Gorenje vasi. Pred Nemci so se že pred nami umaknili iz Zakobiljka v Rožno brdo in potem odšli svojo pot.

Zaradi večje varnosti ob umiku v Rožno brdo smo postavili ob poti na robu gozda zasedo z izvidnikom. Ta se je splazil v bližino poti, po kateri se je pomikala nemška kolona oziroma več zaporednih nemških enot, kakor je pri tem ugotovil. K nam se je vrnil šele čez kakšno poldrugo uro s sporočilom, da je vse potihnilo in da Nemcev ni več čutiti. Po tem obvestilu smo odšli nazaj proti Zakobiljku. Spotoma se nam je pridružila naša zaseda. Zahodno od Zakobiljka smo prišli na vrh neke košenice, pod katero leži pot, ki vodi v Malenski Vrh. Ko smo ugotovili, da je vse tiho, smo se spustili po hudi strmini navzdol proti Jazbečevi grapi. Z Rafelnom sva se dogovorila, da skupino najprej odvedeva zaradi nadaljnjih poizvedb in informacij do njegovega svaka Franca Luznarja, po domače Lesičnika iz Loma, čigar hiša stoji na samem, obdana z gozdovi nad Jazbečevo grapo. Čeprav je bil Lesičnik reven bajtar, ki je redil le eno kravo in telico, imel pa je štiri ali pet majhnih otrok, nam je njegova žena takoj po prihodu skuhala nekaj hrane, da smo se za silo najedli in okrepčali. Ko se je začelo daniti, nas je Lesičnik odvedel v neko z goščavo obdano jaso sredi obširnih gozdov pod Malenskim Vrhom v bližini njegove hiše. Tu smo bili do četrтка 29. marca zvečer. Hrano nam je nosil Lesičnik. Ta mi je tisti dan z vidno zadrego in nekam sramežljivo povedal, da nas ne bo mogel več oskrbovati s hrano, ker je njihova skromna shramba živil že skoraj popolnoma izpraznjena. Dejal mi je še, da ga skrbi, kako bo sedaj sploh lahko prehranil svojo družino. Zato sem mu tedaj napisal pooblastilo oziroma prošnjo, s katero naj gre v mojem imenu k Valentinu Demšarju, po domače Jelovčanu v Lomu, da bi mu kot večji kmet dal za prvo silo nekaj hrane. Pripominjam, da je bil Jelovčan z vso svojo družino že od vsega začetka odločen pristaš OF in partizanskega narodnoosvobodilnega boja. Vrata njegove hiše so bila partizanom vedno odprta. Za partizansko vojsko je prostovoljno dal velike količine raznih živil, masti in živine. Njegovi hčeri Cilka in Vida ter sin edinec Ciril so organizirano sodelovali v mladinski organizaciji in v OF kot člani SKOJ. Komaj 17-letni sin Ciril je potem 1. 2. 1945 padel v partizanih na Fužinah v Poljanski dolini.

Tisti večer smo potem preko Zakobiljka odšli proti Delnicam, kjer smo se za kratek čas ustavili pri nas, to je pri Remcu v Delnicah. Tu so nam potem skuhalo večerjo. Ker pa naša hiša stoji na križpotju sredi vasi, smo zaradi večje varnosti odšli za bližnji Ferjanov kozolec, kamor sta nam potem moja mama in sestra prinesli večerjo. Z mamo sem se dogovoril, da z vaščani in gospodarsko komisijo poskrbi, da se Lesičniku čimprej dostavi nekaj živil, kakor sem mu bil obljubil. To je v naslednjih dneh bilo tudi izvedeno. Omenim naj še, da sem se že pred tem neki večer zglasil doma zaradi zveze z bataljonom. Tedaj sem se z mamo in svakinjo dogovoril, kaj naj naročita Janezu Kokalju-Zavezniku ali pa morebitnemu drugemu kurirju, ki bo iz bataljona prišel k nam na vozo.

Po večerji sem svojo skupino odvedel proti Božičevemu griču, hribu, ki leži severno od Delnic med Starim vrhom in Gabrško goro in je v celoti obraščen z gozdovi. Za slemenom tega hriba vodi cesta na Blegoš. Spotoma sem se pri Torku v Podprevalu, zaselku pod Božičevim gričem, ki spada v vas Delnice, z gospodinjo Ano Luznar in njenima hčerama Milko in Pavlo dogovoril za prehrano svoje skupine. Omenim naj še, da je bila Ana Luznar članica vaške

gospodarske komisije, njeni starejši hčeri Milka in Pavla pa mladinski aktivistki in članici SKOJ. Njuna 15-letna sestra Marica je delala v ZSM, 12-letni bratec Francelj pa v pionirskem krožku in pomagal pri prevozi hrane za partizane. Gospodarja Torkove domačije Franca Luznarja pa je že 25. novembra 1942 aretirala in odvedla v zapore v Škofjo Loko gestapo, ki je tedaj s skupino raztrgancev zatekla v njegovi hiši partizansko patroljo. Luznarja so najprej odpeljali v zapore v Škofji Loki in v Begunjah, zatem pa v koncentracijsko taborišče Dachau in kasneje v Flossenbürg, kjer so ga Nemci ob evakuaciji taborišča 23. aprila 1945 ustrelili, ker zaradi oslabelosti in izčrpanosti ni mogel slediti koloni.

Iz Podprevala sem potem skupino odvedel na jaso sredi gosto zaraščenega in od poti precej odmaknjenega gozda v sredini vzhodne strani Božičevega griča v opuščeno taborišče okrajnega komiteja KPS Poljane. V to taborišče sta nam potem nosili hrano Torkovi Milka in Pavla. V soboto 30. marca zvečer je prišel v Delnice na zvezo Janez Kokalj-Zaveznik in me pričakal na dogovorjeni javki. Tako smo vzpostavili zvezo z bataljonom, ki se je z delom administracije in osebja pokrajinskih forumov zbiral v Blegošu in se tedaj zadrževal nad vasjo Jelovico pod Blegošem. V našo skupino sem tedaj vključil tudi Tomaža Dolenca-Klančarja,²⁸ po domače Povleta iz Delnic, in njegovo hčer Angelco. Tovariš Klančar je bil od združitve okrajev ob koncu oktobra 1944 član okrajnega načelstva NZ Poljane, zatem pa ilegalni zaščitnik pri Okrajnem načelstvu NZ združenega okraja Selca—Poljane—Žiri. Klančarju so Nemci in domobrance v nedeljo 25. marca 1945 požgali domačijo in ubili ženo Ano, sinova Franceljna in Damjana ter hčer Mici, ki je bila članica SKOJ, petnajstletni Damjan pa je bil vodja pionirskega krožka v Delnicah. Živa je ostala le hči Angelca, ki je bila dekla pri Jejlarju v Delnicah, tedaj pa se je, kot že rečeno, skupaj z očetom vključila v našo skupino. V sestavo naše zaščite sem tedaj vključil tudi Marka Čadeža-Pera,^{28a} Tonetovega iz Delnic, ki je bil sicer kurir pri okrajnem komiteju KPS. Tudi Tonetova družina je že od vsega začetka sodelovala v narodnoosvobodilnem gibanju in sta do tedaj padla v partizanih že dva sinova, in to Tomaž in Tone. V noči iz 31. marca na 1. april sta s kurirjem in komandantom Tavšem prišla k nam v taborišče nad Podprevalom tudi politkomisar bataljona Heron Šubic-Torko in Jaka Perovšek²⁹ iz intendanture Oblastnega komiteja oziroma zaščitnega bataljona, doma iz Šmarja-Sap pri Grosupljem.

V Delnicah so se tedaj v našo skupino vključili tudi Lojze Krek-Lado,³⁰ Strežnikov z Volče, Maks Mrak-Lazo, Ločilarjev z Dolenjega Brda, Jože Eržen-Pepe, Anžaj, prav tako z Dolenjega Brda in Jože Režek, Mežnar od Sv. Križa. Vsi štirje so bili borci zaščitnega bataljona. Na javko v Delnicah jih je pripeljal bataljonski kurir Nace Novak-Mali, Lukov z Dolenjega Brda. Tedanje dogodke in doživljanje te skupine mi je Lojze Krek-Lado opisal takole:

»V zmešnjavi, ki je nastala ob spopadu z Nemci vzdolž vojaške ceste pod Mladim vrhom, in se je administracija ter drugo osebje pokrajinskih političnih forumov in organov pa tudi večje število borcev zaščitnega bataljona razkropilo na vse strani, smo se navedeni štirje, ki smo se ves čas držali skupaj, odločili, da se bomo skušali prebiti v dolino pod pobočjem Gore oziroma Malenskega vrha. Izpod Mladega vrha smo šli navzdol po poti, ki vodi v Žetino, vendar nismo šli skozi vas, temveč smo se hiš izognili, da ne bi naleteli na kakšno zasedo. Pod Gorenjo Ravnijo smo se zatekli v neko gosto

smrečje, kjer smo prebili ostanek noči in še ves drugi dan. Vsepovsod smo čutili Nemce in domobrance. Ves dan smo slišali vpitje in streljanje. Ko je zvečer vse potihnilo, je odšel Anžaj proti Gorenji Ravni, da bi dobil kaj hrane. Ustavil se je pri kmetu Antonu Kržišniku, po domače Savcu. Ta mu je dal hleb kruha in nekaj suhega špeha. Ko smo se po njegovi vrnitvi najedli in okrepcali, smo se oskrbljeni s hrano, še tisto noč spustili še globlje v dolino in se potem zatekli v goščavo nad Karlovčevo domačijo. Tu smo drugi dan, to je v nedeljo 25. marca, slišali vpitje in streljanje, ko so gestapovci s pomočjo nemške SS policije in domobrancev pobili vso osemčlansko družino našega sodelavca Janeza Miklavčiča, po domače Mlinarja iz Suše. Nemci so potem trupla pobitih zmetali v ogenj njihove goreče hiše. Tisti dan so ustrelili tudi tri člane Pisančeve družine iz Suše ter uničili in požgali v tistem območju več mlinov, ker so v njih mleli žito za partizansko vojsko.

V tem začasnem zatočišču nas je potem dobil Nace Novak-Mali, ki je kot bataljonski kurir in obveščevalec deloval na tem območju. Njegova polbrata Pavle in Slavko sta bila tudi v zaščitnem bataljonu. Pavle, ki je bil prej kot namestnik komandanta bataljona poslan v oficirsko šolo pri Glavnem štabu NOV in POS, je bil proti koncu aprila 1945 nekje na Primorskem ranjen in je potem po nekaj dneh umrl v bolnišnici »Pavla«. Tovariš Mali nas je potem odvedel v Delnice, kjer smo se vključili v sestavo skupine, ki je bila v spremstvu članov Oblastnega komiteja KPS in Pokrajinskega odbora OF za Gorenjsko. Drugi dan, to je na veliko noč, je bila velika hajka. Pri umiku iz taborišča nad Podprevalom sem bil v skupini, ki se je z Andrejem Stegnarjem-Silvom prebijala v Gabrško goro. Ker sem nosil težak nahrbtnik, sem nekoliko zaostajal za drugimi, ki so z vso naglico hiteli navzgor, in izgubil stik z njimi. Ker jih nisem dohitel, sem šel po gozdovih zahodnega pobočja Gabrške gore povprek v smeri proti Volči, kjer sem kot domačin poznal vse skrite kotičke v gozdu. Kakor sem zvedel kasneje, se je tisti dan nekaj razkropljenih borcev zaščitnega bataljona zateklo celo čez Gabrško goro v območje gozdov nad Sopotnico. Zvečer sem odšel z Gabrške gore v nasproti ležeči Lomovski grič, od koder sem se naslednji dan oprezno približal domači hiši na Volči, z namenom, da bi dobil hrano in informacije in se dogovoril za vezo. Po tem dogovoru mi je sestra Eni čez nekaj dni povedala, naj grem na javko k Lesičniku v Lom, kjer naj počakam kurirja, ki me bo odpeljal v bataljon. K Lesičniku je po nekaj dneh res prišel Lukov Nace in me odpeljal v bataljon.«

Ko smo na veliko noč, v nedeljo 1. aprila, domnevali, da je sovražnik že končal z ofenzivo in da je najhujše že za nami, se je sekretar Oblastnega komiteja Jaka Štucin-Cvetko odločil, da gre v Podvrh, kjer je bila takrat 158. italijanska brigada Antonio Gramsci. Komaj je s svojim spremstvom odšel iz taborišča proti Podvrhu, je gori zaropotalo. Zato se je Štucin s spremstvom vrnil v taborišče. Nemci so tedaj skupaj z domobranci z več strani napadli brigado v Podvrhu in jo razbili. Eden od njenih bataljonov se je iz Podvrha umikal na vzhod in po naključju v smeri našega taborišča. Večja skupina Nemcev in domobrancev je zasledovala bežeče italijanske borce, mi pa se še nismo sporazumeli o smeri umika. Mnenja so bila deljena. Predlagal sem umik v Gabrško goro, saj sem mislil, da je zaradi hajke v Podvrhu ta več ali manj prazna, čeprav so se tudi od tam slišali posamezni strelji.

Štucin je še okleval, ali kaže iti v predlagano smer ali ne. Med tem je naš stražar Marko Čadež pritekel z obvestilom, da se proti nam pomikajo Nemci in domobranci, ki preganjajo Italijane. Stopil sem na čelo kolone in jo vodil vprek proti Gabrški gori. Kmalu smo prišli v globok, deloma z grmovjem zaraščen graben oziroma zajedo, ki jo je v dolgih desetletjih izdolbel majhen hudourniški potoček. V nameri, da se izognemo čistini, ki je bila pod nami, sem zavil po grebenu navzgor, da bi se potem po gozdu pod Jernačem prebili v osrčje Gabrške gore. Tik za menoj je šel komandant bataljona Milan Tavš, malo za njim Mirko Ambrožič iz Dražgoš in še en borec, pa se več ne spominjam njegovega imena. Ko smo prišli kakšnih 40—50 metrov navzgor po grapi, sem zaslišal v domačem poljanskem narečju vzklik: »Vič jih!«. Pogledam v smeri vzklika in zagledam nad nami na robu grabna domobrance, ki so prišli povprek po hribu in so verjetno gledali, kje bi prešli preko globokega grebena. Dvignil sem brzostrelko in pritisnil na petelina, da bi vžgal po njih. Brzostrelka pa je bila zaprta in rafala ni bilo. V tem pa zaropoče brzostrelka tovariša Tavša, takoj zatem pa tudi moja, ki sem jo v trenutku odprl. Zaslišal se je krik in dva domobrancia sta padla in se povlekla za neko smreko, verjetno sta bila ranjena, ostali pa so se umaknili. S Tavšem sva ta trenutek izkoristila in se z vso močjo pognala po hudi strmini po planem navzgor in preden so se domobranci znašli ter začeli streljati za nama, sva se že prebila čez rob globokega grabna v z grmovjem in z raznim drevjem gosto poraščeni gozd. Mirko Ambrožič in kolona, ki je šla za nama, so se obrnili in vsi so stekli po grabnu navzdol. Pri tem se je kolona razbila na dva dela oz. skupini.

Večja skupina, v kateri so bili Andrej Stegnar-Silvo in domačina Marko Čadež in Tomaž Dolenc, je tekla navzdol le kratek čas, zatem pa je zavila iz grabna in se začela povprek prebijati proti Gabrški gori. Pri tem je morala prečkati Podprivovčevo njivo in se po čistini prebiti v zgoraj ležeči gozd, po katerem se je potem pod Spodnjim Rovtarjem in nad Ogelčarjem zatekla v osrčje Gabrške gore.

Druga skupina, v kateri so bili Jaka Štucin, Angelca Mahnič, dr. Stanko Škulj in tovariš Kralj, pa je tekla po grabnu navzdol proti zaselku Podpreval. Ko je pritekla v dolino do kolovozne poti, je po njej zavila na levo in se usmerila proti Gabrški gori. Ko se je po tej poti povzpela na Ovčajnov grič nad Jejlarjevo Potočnico, kjer pot naredi oster ovinek, je nad njimi zaropotalo. Navzdol je proti njim prihajala skupina Nemcev. Štucin, ki ni mogel več teči, ker je bil pohabljen in je imel eno nogo krajšo ter je zato težko hodil, se je zavlekel v gosto smrečje na grebenu nad potjo, kjer se je potem v brezizhodnem položaju oziroma situaciji sam ustrelil. Mahničeva, dr. Škulj in tovariš Kralj pa so jo ubrali navzdol in so potem po planem tekli po Tonetovi in Iletovi Kovačevci proti Delnicam. Pri tem so prišli v križni ogenj Nemcev, ki so s treh strani, k sreči iz precejšnje daljave, streljali nanje. Med tekom si je Mahničeva močno izvila nogo v gležnju, da je le z veliko težavo tekla naprej. Ob njej je tekel tovariš Kralj, ki mu je nemška krogla razmesarila roko, pri čemer mu je iz roke izpadla puška. Mahničeva mu je tedaj izročila svojo pištolo, sama pa je zadržala brzostrelko. Ker je zaradi izvinjene noge komaj še tekla in začela zaostajati, jo je Kralj spodbujal in bodril, naj še malo zdrži, da se prebijeta iz vidnega polja v zaklon. S tem ji je dal toliko moči in volje, da sta pritekla do mostu pri Jejlarjevi Potočnici in potem z zadnjimi močmi preko mosta do kupa drv, za katerimi sta se sesedla in si malo oddahnila.

Tomaž Dolenc-Klančar

Janez Kokalj-Zaveznik

Za njima je tekel dr. Škulj, ki ga je tik pred mostom smrtno zadela krogla iz nemškega mitraljeza. Od kupa drv sta Mahničeva in Kralj odšepala po travniku pod Ferjanovim borštom proti Delnicam. Ko sta prišla do jarka na koncu boršta, sta se po njem povzpela na pot, ki je po globoki zajedi vodila proti Tonetu. S tem sta prišla iz vidnega polja, ki je bil pod nemškim ognjem. Ko sta prišepala do Toneta, so Kralju najprej na hitro obvezali roko in ju nato odvedli v z gostim grmovjem zaraščeno globel v grapi pod Tonetovim Kucljem.

Angelca Mahnič, poročena Bratko, je te dogodke v članku »Konec vojne je prišel s hudimi krči«, ki je bil aprila 1975 objavljen v reviji »Naša žena«, opisala takole:

Janez Peternel, naš pred-
vojni kolesarski reprezen-
tant in zmagovalec dirke
»Okoli Srbije« leta 1940

»Sredi tega pogovarjanja je počila puška in zaregljala strojnica. V hipu smo bili pokonci. Zaslišala se je slovenska govorica, bili so belogardisti, ki so prišli nam za hrbet. Tovariši, ki so bili na vrhu, so streljali, tako da smo se lahko malo umaknili. Takrat sem se edinkrat v partizanih — ker sem bila sicer politična delavka — znašla v takem neposrednem ognju. Malo pred tem sem prvič streljala z angleško brzostrelko, vendar sovražnik ni bil tako blizu in bilo je ponoči. Zdaj so okoli nas padale dumdumke. Nekaj nas je teklo navzdol po goli jasi — nismo izbrali prave smeri. Zvila sem si nogo, komaj sem še tekla. Poleg mene je bil tovariš iz zaščitnega bataljona oblastnega komiteja za Gorenjsko, mislim, da se je pisal Kralj. Bil je ranjen v roko in, ker je moral odvreči puško, sem mu dala svojo pištolo. Rekla sem mu: »Bolje bo, da leževa in streljava, na koncu pa še sebe.« »Še malo, še malo,« me je spodbujal in mi dal toliko moči, da sva prišla čez neko brv in se sesedla za kup drv, ki se je k sreči našel tam. Potem sva se spustila čez nekakšen nasip, tako da sva imela naraven zaklon.

Takrat smo izgubili dva tovariša. Padel je sekretar komiteja Jaka Stucin-Cvetko in naš dobri zdravnik dr. Stanko Škulj — doktor Koko. Ko je doktor Koko prišel do tiste brvi le nekaj metrov za mano, je padel. Mislila sem, da se je spotaknil, ko ga potem ni bilo za nami, smo vedeli, da je bil zadet.«

Medtem sva se z Milanom Tavšem iz goščave nad grabnom, kjer sva naletela na domobrance, povzpela po gozdu med Krevlovcem in Jernačem na z gostim smrečjem poraščen greben hriba nad Jernačem, kjer sva se ustavila. Komaj sva se malo oddahnila, sva zaslišala v gozdu pod nama neko lomastenje. Mislila sva, da naju morda zasledujejo Nemci ali domobranci, zato sva takoj poiskala kritje in z odprtima brzostrelkama čakala, da užgeva po njih, brž ko se nama bodo približali. Ko so prihajajoči prišli bližje, sva ugotovila po govorjenju, da je to skupina borcev italijanske brigade. Ko so prišli v najino neposredno bližino, sva se jim pokazala in povedala, da sva partizana. Zatem je nekaj teh borcev prišlo k nama v smrečje. Eden od njih je znal oziroma govoril slovensko. Povedala sva jim, da so sedaj na najbolj ugodnem mestu, in jim svetovala, naj ne gredo naprej, temveč naj na tem grebenu poiščejo primerno kritje ter čakajo in spremljajo nadaljnji potek hajke in se temu primerno ravnaajo in odločajo.

Komaj so se italijanski borci od naju odmaknili, sva zaslišala, kako vpije Jaka Štucin-Cvetko: »Živel Tito, živel Stalin, živela osvobodilna fronta, živela svoboda, živela komunistična partija, živela Jugoslavija.« Potem je počilo. Štucin se je ustrelil sam, oddaljen od naju 400 do 500 metrov zračne črte. S tega ugodnega položaja sva potem s Tavšem opazovala, kaj se dogaja v kotlini pod nama. Ko je prenehalo streljanje in ko nisva več videla sovražnika, sva se s Tavšem spustila v dolino v smeri preboja skupine, ki je šla s Stegnarjem. Ob njej sva pobrala nekaj nahrbtnikov, ki so jih ob preboju odvrgli naši in jih odnesla na varnejši kraj in jih shranila. Potem sva šla v smeri, kjer sva poprej slišala vzklikati Štucina. Ker sem zemljišče kot domačin dobro poznal, sem ga res kmalu našel. Ležal je v gostem mladem smrečju nad potjo na Ovčajnem griču nad Potočnico. Ob njem je ležala njegova torbica, iz katere so Nemci poprej pobrali dokumente. Odnegli so tudi njegovo parabolo. Za tem sva s Tavšem odšla navzdol proti Delnicam, kjer sva pri mostu na Potočnici videla padlega dr. Stanka Škulja-Kokota.

Pri njem je že bilo nekaj vaščanov iz Delnic. Opremo padlega zdravnika Kokota so odnesli Nemci. Zlat poročni prstan, ki ga je še imel, pa mu je iz prsta snel Jože Alič iz Delnic,³¹ on je vzel od padlega še nekaj drugih drobnarij in vse to kasneje izročil njegovi ženi.

Po mojem naročilu je potem nekaj vaščanov odšlo po padlega tovariša Štucina. Položili so ga k dr. Kokotu. Oba so potem pokopali na Jejlarjevi njivi na Potočnici, in sicer zraven groba Jurija Mraka-Miroljuba,³² člana odseka za prehrano pri Pokrajinskem odboru OF za Gorenjsko, po domače Jejlarja iz Delnic. Tega so skupaj s Petrom Omanom-Žarotom³³ iz Javorjev, tedaj članom odseka za trgovino in preskrbo pri okrajnem odboru OF združenega okraja Selca-Poljane-Žiri, ubili v petek 23. marca domobranci v Zaklančarjevi grapi nad Podprevalom. Tovariša Miroljuba so vaščani pokopali v nedeljo 25. marca, ko so Nemci in domobranci odšli iz vasi. Zraven teh treh grobov so vaščani potem v nedeljo 8. aprila 1945 pokopali tudi Lojzeta Podobnika-Švejka, ki se je prejšnje popoldne v brezizhodnem položaju sam končal z bombo, da ne bi živ padel v roke domobrancev. Tovariša Miroljuba so kmalu zatem odkopali in ga pokopali na farnem pokopališču v Poljanah. Kasneje po osvoboditvi so odkopali tudi padle tovariše Štucina, dr. Škulja in Podobnika. Štucin je bil prenesen na pokopališče v Senčur pri Kranju, dr. Škulj na pokopališče v Kranju, Lojze Podobnik pa na pokopališče v Dravljah pri Ljubljani.

Od mame in drugih vaščanov ob padlem dr. Kokotu pri mostu na Potočnici sem zvedel, da sta pri Tonetu Mahničeva in ranjeni tovariš Kralj. Navzočim sem naročil, naj ta dva in morebitne druge razkropljene borce obvestijo, da naj pridejo na zbirališče v Podprivovčev kozolec v Podpreval. Domačija je bila tedaj zapuščena. Gospodar in gospodinja, to je Franc Kržišnik in žena Ana, sta bila v koncentracijskih taboriščih, njuni mladoletni hčeri Albinca in Anica pa sta se ob selitvi mame 6. junija 1944 zatekli k sosedu Torku, kjer sta potem živeli, dokler se Ana ni vrnila iz taborišča. V juliju 1944 so zaradi izdajstva Nemci ujeli tudi gospodarja Franca Kržišnika, katerega so potem odpeljali v koncentracijsko taborišče Mauthausen, kjer je potem 21. aprila 1945 od oslabelosti umrl. V tem kozolcu smo se zbirali do večera. Ker Mahničeva zaradi izvinjene ter močno zatečene in razbolele noge ni mogla hoditi oziroma je hodila le z največjo muko in silno počasi, so jo pripeljali v cizi (košku). Z njo je prišel tudi ranjeni Kralj. V Podpreval je prišlo še nekaj drugih borcev, eden izmed teh me je obvestil, da je skupina, ki se je s tovarišem Stegnarjem prebila v Gabrško goro, pri Ogelčarju v Delnicah. Ta domačija namreč stoji na samem, obdana z gozdovi, precej daleč iz vasi v pobočju Gabrške gore pod Rovtarjem. Po tem obvestilu sem odšel k Ogelčarju. Spotoma sem si ogledal tudi opuščeno zemljanko v gozdni grapi na Potočnici, ki sem jo zgradil pomladi 1943, ko sem bil sekretar okrožja Škofja Loka. Ugotovil sem, da je sicer vsa prepojena z vlago, vendar pa še uporabna, če na ležišča na pogradih prinesemo suho seno ali slamo. To sem potem naredil še tisti večer.

Po prihodu k Ogelčarju sem tamkaj zbrano skupino najprej seznanil o vsem, kar sem do tedaj ugotovil oziroma izvedel. Povedali so mi, kako so se prebijali v Gabrško goro, pri čemer je bil težje ranjen tovariš Švejk, kateremu se je rana hudo razbolela in zato ni bil sposoben za daljšo hojo. Nekateri iz vodstva smo sedli h krajšemu posvetu, obravnavali nastale

situacije in sklenili, da se z Mahničevo zatečemo tovariš Stegnar, dr. Potočnik in jaz v prej omenjeno zemljanko na Potočnici in da tam ostanemo, dokler si Mahničeva ne ozdravi izvinjene noge, da bo lahko šla na pot. Dogovorili smo se tudi, da oba ranjenca poverimo v oskrbo in zdravljenje Tomažu Dolencu-Klančarju, ki je s tem soglašal. Nato smo vsi skupaj odšli v Podpreval, kjer so nam potem pri Torku skuhali večerjo. Nekaj borcev je bilo dodeljenih v pomoč ranjenemu tovarišu Švejku. Tega so večinoma nosili. Zvečer smo ga prenesli v gozd nad Podprevalom, kamor je šel z nami tudi ranjeni tovariš Kralj. Pri njiju je ostal tovariš Klančar. Zatem sem uredil za bivanje zemljanko na Potočnici. Vanjo smo potem še tisti večer privedli tovarišico Mahničevo in se skupaj z njo v njej nastanili Stegnar, dr. Potočnik in jaz. Tisti večer sem se doma v Delnicah dogovoril s svakinjo Frančiško, vdovo po padlem bratu Francetu-Mihi,³⁴ da bo za nas kuhala. Hrano sta nam potem skrivaj prinašali moja mama in sestra Franca.

Borci zaščitnega bataljona pa so se tedaj pod vodstvom komandanta Milana Tavša in komisarja Herona Šubica odpravili v svoje tedanje taborišče pod Koprivnikom. V to taborišče sta dva borca zaščitnega bataljona v noči iz 7. na 8. april privedla tudi nas štiri, ki smo bili dotlej v moji zemljanki na Potočnici.

V ponedeljek 2. aprila dopoldne smo domačini oba ranjenca, ki smo ju prejšnji večer prinesli v gozd nad Podprevalom, namestili v opuščeno zemljanko okrajnega komiteta KPS Poljane. Na poti do te zemljanke smo imeli veliko težav z ranjenim tovarišem Švejkom, ki je ob naši pomoči le z največjo težavo in muko prišepal do nje. Ta zemljanka je bila pod kupom hlodov in je bila izredno dobro maskirana in še neodkrita. Zanja je vedelo le manjše število aktivistov, članov političnih forumov in organov okraja Poljane, ki so se vanjo zatekali, če jih je v tem območju zajela sovražnikova ofenziva oziroma hajka. Med temi je bil tudi tovariš Klančar, ki se je odločil, da se z ranjencema zateče v to zemljanko. Sem je potem hrano za vse tri nosila Torkova Pavla.

Zemljanka je bila v neposredni bližini gozdne jase, na kateri smo taborili pred umikom ob sovražnikovem napadu prejšnjega dne. S tovarišem Klančarjem sem se tedaj dogovoril, da bom zvezo z njim vzdrževal jaz in to po možnosti vsak dan, kar sem tudi izvajal. Tako sem tudi v soboto 7. aprila 1945 popoldne odšel po običajni poti po gozdu preko Medvedove doline in potem pod Jernačem in Krevlovcem v Božičev grič. Že pred odhodom sem tisto popoldne slišal posamezne strele iz pušk iz območja Javorjev na nasprotni strani doline. Tedaj pač še nisem vedel, da so tisto popoldne nenadoma prišli v Javorje domobranci od Mureta in potem šli v hajko in prečesali območje Predol in Božičevega griča. Pri tem so odkrili na zgoraj omenjeni jasi Klančarja z obema ranjencema. Tedaj je zadet v glavo padel Klančar, Švejk pa se je sam ubil z bombo, da ga domobranci ne bi dobili živega v roke. Tovariš Kralj, ki je skočil navzdol po grapi in bil pri tem zadet v glavo, pa je ostal pri življenju. Ker je bil v globoki nezavesti, so domobranci mislili, da je mrtev. Zato so mu sezuli škornje in pobrali, kar je imel vrednega, in ga pustili ter odšli naprej.

Ko sem bil tisto popoldne nekako na sredi poti do zemljanke v Božičevem griču, sem zaslišal s tiste strani pokanje pušk. Zato sem pot nadaljeval še

z večjo previdnostjo. Kmalu nato sem po lomastenju v gozdu pred seboj ugotovil, da gre proti meni večja skupina ljudi. Zaslišal sem slovensko govorico. Ker sem slutil, da to gotovo niso partizani, sem skočil v gosto grmovje pred seboj in se pritajil. In prav sem imel oziroma storil, kajti takoj za tem je prišla po stezi nad menoj skupina domobrancev, ki so se med seboj pogovarjali in na ves glas smejali. Ko je vse potihnilo in domobrancev ni bilo več slišati, sem šel po gozdu previdno naprej v Božičev grič. Ker je bilo vse tiho in nisem opazil nič sumljivega, sem šel k zemljanki in odrinil loputo, ki je zapirala vhod, in se splazil noter. Bila je prazna. Na steni je gorela petrolejka, na mizi pa je ležal hleb kruha. Hitro sem se splazil ven in zaprl vhod. Zaslišal sem govorjenje in hojo po gozdu nad seboj. Mislil sem, da sem padel v past in da me obkoljujejo domobranci. Hitro sem se povalil k bližnji smreki in za njo zavzel položaj. Tedaj sem pa zagledal, da gresta navzdol proti meni dva otroka. Bila sta Jaka Bogataj³⁵ iz Zgornjega Rovta in z njim eden od Jernačevih dečkov. Ker sem vedel, da se je Jaka Bogataj kot komaj 12-letni otrok že leta 1944 priključil partizanom in bil kurirček pri okrajnem odboru OF Poljane, se mi je čudno zdelo, kako je to, da je z njim eden od Jernačevih, ki je bil sicer približno enake starosti, vendar ni bil partizanček. (Pri tem naj omenim, da je bil Jaka Bogataj sirota brez mame. Njegova mama Ivana Bogataj, gospodinja na kmetiji pri Zgornjem Rovtarju na Gabrški Gori, je morala na zahtevo Nemcev 14. 7. 1942 odpeljati v Poljane nemškega policista, ki je padel v boju z drugo grupo odredov v bližini njenega doma. Nemci so jo tedaj aretirali in odpeljali v taborišče Auschwitz, kjer je umrla 15. 10. 1942.) Ko sem ugotovil, kdo sta, sem ju poklical. Ob klicu sta se silno prestrašila, ko sta me spoznala, sta pa hitro prišla k meni. Dejal sem jima, da prihajam iz Selške doline in ju vprašal, kaj je tu okrog novega. Jaka me je na hitro seznanil z vsemi dogodki, ki so se med ofenzivo dotlej zgodili v območju Delnic. Povedal mi je tudi, da že od začetka ofenzive živi oziroma se skriva pred Nemci in domobranci pri Jernaču, ki so njihovi sosede. Nato je pa povedal, da so pozno popoldne prišli k Jernaču domobranci iz postojanke pri Muretu, ki so se hvalili, da so nekje v tukajšnjem območju ubili Povleta iz Delnic in z njim še dva druga partizana. S seboj so imeli Povletove čevlje in dva para škornjev ter nekaj druge njihove opreme.

Takoj sem vedel, da je to resnica in da so padli ob tistem streljanju, ki sem ga slišal, ko sem šel na vezo. Rekel sem jima, naj gresta pogledat na jaso med smrečjem, kakšnih 70—80 metrov od mesta, kjer smo bili. Kmalu sta vsa prestrašena pritekla nazaj in povedala, da sta našla mrtveca. Šel sem z njima in na jasi je ležal z glavo navzdol, iz katere so se izlivali možgani, tovariš Klančar, Povle iz Delnic. Malo nižje je ležal njegov okrvavljeni nahrbtnik, v katerem je bilo pol hleba kruha in nekaj perila. Sedel sem k njemu in obile so me solze, saj je bil sodelavec OF že od poletja 1941 dalje. Fantoma pa sem rekel, naj iščeta še naprej proti grapi. Takoj sta se vrnila in mi povedala, da v grapi leži še en mrtev partizan. Šel sem k njemu in ugotovil, da je to tovariš Švejk. Verjetno se je sam končal, ker je imel razmesarjeno telo in odprt trebuh, iz katerega je uhajalo črevesje, ki se je vleklo navzdol in napihovalo v vodi potoka, v katerem je ležal. Zatem sem fantoma dejal, naj gresta navzdol po grapi in pogledata, če je kje doli morda še tretji partizan. Čez nekaj časa sta vsa zasopla prišla k meni in eden je dejal: »Doli v potoku je eden, ki je mrtev, pa ni mrtev, pa je živ.« Bil je to tovariš Kralj,

ki je ob napadu tekel navzdol in padel na spolzkem lužnatem in z močvirnim rastlinjem obraslem grebenu nad potokom, zadet v glavo. Ker je bil v globoki nezavesti, so domobranci mislili, da je mrtev. Sezuli so mu škornje in pobrali vse, kar je imel vrednega. Poskušali so mu sleči tudi nove jahalne hlače, narejene iz blaga angleške uniforme. Iz neznanega vzroka so ga potem pustili napol slečenega v luži nad potokom in odšli naprej. Ko se je prebudil iz nezavesti in se začel premikati, je zdrsnil po ilovnati luži navzdol v potok. Sedel je v vodi, se počasi sklanjal in zopet dvigal glavo. Nagovoril sem ga in ga vprašal, če me pozna, pa ni dal nobenega odgovora oziroma znaka, da razume vprašanje. Zatem sem navzoča fanta prosil, da sta mi pomagala, da smo Kralja izvlekli iz potoka na greben nad njim. Fantoma sem dejal, naj ostaneta pri njem, potem pa sem hitro šel v zemljanko pogledat, če je v njej kakšna obveza ali drugo ustrezno blago. V zemljanki sem dobil čutarico, v kateri je bilo malo žganja, in nove volnene nogavice, obveze pa ni bilo nobene. Iz pograda sem vzel neko oguljeno deko. Ko sem se vrnil, sem Kralju vlil v usta nekaj požirkov žganja, od katerih je uspel pogoltniti le manjši del. Vendar pa je s tem prišel toliko k sebi, da mi je na moje ponovno vprašanje, če me pozna, prikimal, da me, spregovoriti pa ni mogel nobene besede. Zatem sem mu s pomočjo obeh fantov ožel in oblekel napol slečene hlače in mu sezul premočene nogavice ter mu na noge nataknil suhe volnene nogavice. Zavil sem ga tudi v deko.

Bilo je to proti večeru in sonce je že zašlo. Zato sem fantoma rekel, naj gresta hitro domov. Zatem sem se tudi sam spustil navzdol proti Podprevalu z namenom, da se zglasim pri Torku in se dogovorim za pomoč ranjenemu Kralju. Ko sem prišel do požganega Podprivovčevega hleva, od koder se je dobro videla Torkova domačija, sem se ustavil in se razgledoval, če niso morda kje v bližini domobranci. Pri tem sem pred Torkovo hišo zagledal tri partizane in med njimi domača dekleta. Ko sem prišel bliže, sem videl, da sta to brata Bernard in Albin Naglič,³⁶ po domače Šuštarjeva iz Delnic, z njima je bil borec, doma nekje pri Jesenicah,³⁷ ki je bil z Albinom skupaj v neki enoti VDV. Ob tem naj pripomnim, da so 25. marca 1945 Nemci in domobranci požgali Šuštarjevo hišo, njuno sestro Marico, mladinsko aktivistko — članico SKOJ, ki je poučevala v partizanski šoli v Delnicah, pa ustrelili. Istega dne so požgali tudi hišo Toneta Šubica-Graparja, po domače Ocvirka iz Delnic, ki so ga kot partizanskega sodelavca aretirali in odvedli v postojanko pri Muretu že prejšnji dan.

Razen navedenih treh partizanov je bil tedaj pri Torku tudi Jože Alič, po domače Berč iz Delnic. Vsem zbranim sem povedal, kaj se je zgodilo v Božičevem griču in jim naročil, naj poskrbe, da hudo ranjenega Kralja čimprej prenesejo na varno, Jožetu Aliču pa sem naročil, naj o tem obvesti odbor OF v Delnicah, da bo ta zbral ljudi za prenos in pokop padlih tovarišev Klančarja in Švejka ter poskrbel za varno namestitvev ranjenega tovariša Kralja.

Ko sem vse to uredil, se je že mračilo in se mi je zato že mudilo, da se vrnem v svojo zemljanko. Preden sem odšel, sem se s Torkovo mamu dogovoril, da bo za nas skuhalo večerjo. Že pred mojim odhodom na vezo s Klančarjem smo se namreč Stegnar, Mahničeva, dr. Potočnik in jaz dogovorili, da bomo že to noč oziroma zvečer, ko pride kurir iz bataljona, odšli z njim v Farji Potok. Mahničevi se je bila v preteklih dneh izvinjena noga že toliko

pozdravila, da je za silo že lahko hodila. Za pospešen odhod smo se med drugim odločili tudi zato, ker so v tistih dneh domobranci iz postojanke pri Muretu pogosto križarili po tamkajšnjem širšem območju in je grozila nevarnost, da nas odkrijejo. Tako je tudi prejšnji dan, to je v petek 6. aprila, popoldne prišla iz Gabrške Gore skupina domobrancev, ki je potem nad Podobenom napadla bivač, v katerem so bili kurirji postaje G-13. Pri napadu sta padla kurirja Anton Kos-Avgust, Močinkarjev iz Podobena in Janez Krajnik, Potočnikov iz Breznice, ranjen pa je bil Maks Kos-Branko, Jakov iz Gorenje vasi.

Na zvezo sta tisti večer prišla dva borca iz zaščitnega bataljona. Takoj po njunem prihodu smo odšli k Torku. Po večerji smo odšli proti taborišču bataljona, ki je bilo nekje nad Jelovico v Blegošu. Iz tega taborišča smo čez dan ali dva odšli proti Farjem Potoku. Če se prav spominjam, smo se najprej ustavili pri Bernardu v Farjem Potoku, od tod pa smo potem šli do Robovca. V bližini te domačije smo potem uredili začasno taborišče. Preden smo odšli od Torka, sem povabil Bernarda in Albina Nagliča ter borca z Jesenic, naj gredo z nami, kar pa so odklonili. Odšli so potem v Podgrivovčev mlin, kjer so prenočili. Naslednje jutro, v nedeljo 8. aprila, so v Podpreval zopet prišli Nemci in domobranci in hajkali v tamkajšnjem območju. Pri tem so streljali kar na slepo, da bi tako ugotovili, če se bo kje pojavil kakšen partizan. Streljanje je prestrašilo te tri partizane v mlinu. Skočili so ven in skušali zbežati. Nemci so jih opazili in začeli streljati po njih. Izpred Torkove hiše je neki Nemec streljal na Bernarda Nagliča-Miloša, ki je bežal po poti ob grapi navzgor. Zadel ga je in obležal je mrtev ob poti pod Nacetovo hišo. Bil je tedaj kurir na postaji G-5. Albina Nagliča-Jastreba in borca z Jesenic, ki sta bežala navzdol proti Delnicam, pa so ranili in ujeli ter ju potem nekje pri Škofji Loki še tisti dan ustrelili.

Zaradi vsega navedenega so vaščani iz Delnic šli reševat ranjenega tovariša Kralja v Božičev grič šele v nedeljo popoldne. Zaradi premikanja in mraza je zopet zdrsnil z grebena, na katerega sem ga s pomočjo Jaka Bogataja in Jernačevega iz Gabrške Gore prejšnje popoldne spravil, po ilovnati luži zopet nazaj v potok, kjer smo ga našli prejšnji dan. Vaščani so tedaj prišli v Božičev grič s krstami, da bi odnesli in pokopali padla tovariša Klančarja in Švejka. Tovariša Kralja so potem kar v krsti odnesli oziroma odvedli po grapi navzdol v Podpreval, kjer so ga potem umili in očistili, mu obvezali rane in oblekli v sveže perilo. Potem so ga odnesli na Bezelj, to je hrib nad Delnicami oziroma pod Javorjami. Tam so ga zaklonili v gosto grmovje v gozdu, kjer je že ležal ranjeni kurir Maks Kos-Branko iz Gorenje vasi. Ta je v petek 6. aprila popoldne, ko je bil ranjen ob napadu domobrancev na bivač postaje G-13 nad Podobenom, pribežal v koč Marjane Mrak, po domače k Bolehnkarju v Delnice, katera je skupaj z ostalimi člani družine že od vsega začetka sodelovala v NOB. Njen sin Jože je bil udeleženec bitke v Dražgošah in kot kurir okrajnega odbora OF Poljane ujet 21. 1. 1944 pod Javorjami ter 9. februarja 1944 ustreljen kot talec skupno z 49 drugimi talci za Kamnitnikom v Škofji Loki. Bolehnkarjevi so ranjenega kurirja Maksa spravili v omenjeno zavetišče na Bezelju in o tem obvestili našo družino. Zraven Maksa so tedaj uredili ležišče tudi za ranjenega Kralja. Tam sta bila kakšen teden dni, nakar so ju odpeljali v bolnico »Franja«. V Bezelj sta jima nosili hrano moja mama in Frančiška Alič, žena prej omenjenega Jožeta Aliča.

V tem prispevku hočem prikazati, v kakšnih razmerah in pogojih se je odvijala zadnja sovražnikova ofenziva, kaj vse se je v njej dogajalo in kakšne grozote je doživljalo tamkajšnje prebivalstvo in posamezni borci ter skupine zaščitnega bataljona Oblastnega komiteja. Opišem naj tudi, kaj je v tej kalvariji doživel borec zaščitnega bataljona Ignacij Križnar-Nace³⁸ iz Podobena, ki mi je o tem pripovedoval:

»Ko se je zaščitni bataljon po neuspelem poskusu, da bi se skupaj z italijansko brigado prebil skozi nemške položaje ob blegoški cesti proti Rovtu, vrnil na preval Brdo, je bilo po kratkem posvetu vodstva dano povelje, da naj komandni kader zbere razkropljene borce in administracijo Oblastnega komiteja KPS in Pokrajinskega odbora OF za Gorenjsko. Ukazano je bilo, da naj se potem vrnemo v okrilje Blegoša in se tako izmaknemo strahovitemu navalu in udarcem nemške ofenzive. Jaz in moj soborec Polde Pfajfar iz Lajša v Selški dolini sva se vključila v skupino, ki jo je zbral in vodil komandir čete tovariš Boris Pirkovič-Dušan. Skupina je štela kakšnih 20 borcev. Jaz in Polde sva imela v varstvu dva konja, in sicer jaz kobilu Muro, ki jo je do tedaj uporabljal oziroma jahal sekretar Oblastnega komiteja KPS tovariš Cvetko, Polde pa konja, ki je bil rekviriran pri posestniku Antonu Stanoniku, po domače Kovšaku v Podobenu. Tega konja je prej uporabljal prejšnji sekretar Oblastnega komiteja tovariš Bogdan Osolnik,³⁹ ki je bil malo prej odpoklican in premeščen na novo pomembno funkcijo na osvobojenem ozemlju na Dolenjskem. Razen teh dveh konj je naša skupina imela tudi kravo, ki smo jo že od začetka ofenzive, ko smo odšli iz Farjega Potoka, vodili s seboj. Kravo smo prej imeli za molžo, to je za pridobivanje mleka za bolnike in druge nujne potrebe vodstva in zaščitnega bataljona.

Naša skupina je s prevala Brdo najprej odšla po vojaški cesti nazaj na Črni kal, od tam pa v Gorenjo Žetino h Gošarju, katerega domačija je precej odmaknjena iz vasi. Gošarju smo potem pustili v oskrbo kravo, ker nismo imeli krme zanjo. Kravo so kasneje zasegli Nemci in jo odvedli s seboj.

Anton Peternel-Igor govori na zborovanju na Glavnem trgu v Škofji Loki v nedeljo 13. maja 1945

Od Gošarja smo potem odšli proti zaselku Jelovica in se potem nekje v bližini Ožbirja povzpeli v hudo strmino, nad katero je bila pot, ki je vodila iz Jelovice na Črni kal. Tu smo se zaklonili v nekem z grmovjem in smrečjem poraščenem skalovju, kjer smo potem bili nekaj dni. Iz tega zavetja smo drugi dan, to je v soboto 24. marca, videli in opazovali nemško kolono, ki je šla po nam nasproti ležečem hribu Gora po poti, ki pelje iz Malenskega Vrha preko Gorenje Ravni in mimo Frtunca na Hlevišje. Nemška kolona je imela s seboj konje, ki so začeli rezgetati, in naša konja sta se jim odzvala ter nas s tem spravila v nevarnost, da nas odkrijejo. Zato sva s Poldetom odvedla konja v manj opazno zavetje malo stran od našega taborišča. Po nekaj dneh smo se zaradi večje varnosti odločili, da gremo naprej, in sicer preko Črnega kala v območje Farjega Potoka oziroma Selške doline. Ker sva s Poldetom s težavo vodila konje po hudi strmini in skalovju, sva za skupino ostalih precej zaostala, tako da nisva vedela, kam je odšla. Zato sva se odločila, da greva pogledat v Farji Potok. Ko sva prišla do Smrekarja, sva se ustavila in šla v hišo, kjer so naju seznanili z dogodki, ki so se zgodili tod okoli v prejšnjih dneh. O naši skupini niso nič vedeli. Zato sva odšla navzdol v Farji Potok do požgane Šturmове domačije in potem do Ocvirka, kjer je tudi bilo vse požgano. Ker tu nisva našla nobenega partizana ali zveze, sva odšla naprej proti Marinkovcu. Tudi tu so Nemci požgali hlev, v hiši, ki so jo tudi zažgali, pa je po odhodu Nemcev uspel ogenj pogasiti stari Marinkovec, ki je ob prihodu Nemcev ostal v hiši. Ostali člani družine so namreč v strahu pred nemškimi represalijami že prej zbežali od doma.

Ker tudi pri Marinkovcu nisva nič zvedela za naše in niso imeli trenutno nobene povezave s partizani, sva potem odšla skozi požgani Farji Potok nazaj k Smrekarju. Tu sva zvedela, da so razen naju tisti dan prišli v Farji Potok tudi Nemci, ki so še vedno nekje v tem območju in oprezajo, da bi odkrili partizane. Ko sva s Poldetom tega dne s konjema tako brezskrbno hodila po Farjem Potoku, sva imela veliko srečo, da naju niso opazili Nemci, ki jih tudi midva nisva opazila. Opazili pa so naju borci patrulje iz naše skupine, ki je bila na Smrekarjevem griču, to je na Smrekovniku (1059 m). Z mahanjem rok in drugimi znaki so naju opozorili, naj se hitro umakneva, da naju ne bi opazili Nemci. Takoj sva odšla navzgor in se jim priključila. Ker na Smrekovniku ni bilo krme za konja, smo se odločili, da ju oddamo v oskrbo tamkajšnjim ljudem oziroma posameznim domačijam. Konja sva odgnala s Poldetom. Cvetkovo kobilu Muro sva pustila v oskrbo pri Bernardu v Farjem Potoku, Kovšakovega konja pa v požganem Ocvirkovem hlevu. Cvetkovo kobilu pri Bernardu so kmalu dobili Nemci in jo odgnali s seboj. Ker je bila sestradana in zato v slabem stanju, je med potjo v dolino padla in se močno poškodovala, nakar so jo Nemci ustrelili. Kovšakovega konja, ki je bil v požganem Ocvirkovem hlevu, pa niso odkrili in ga je po končani ofenzivi zopet uporabljal zaščitni bataljon.

Naša skupina je ostala v Smrekovniku nekaj dni. V četrtek, 29. marca, kmalu dopoldne pa smo ugotovili, da gredo od Smrekarja proti Črnemu kalu Nemci. Vodstvo skupine je po tej ugotovitvi menilo, da bodo Nemci verjetno prečesali tudi Smrekovnik. Zato je komisar bataljona Heron Šubic, ki je bil z nami, odredil takojšen premik na drugo stran v hrib pod Martinj Vrhom. Spustili smo se v dolino pod Osojnikom ter potem krenili po grapi proti Puču oziroma Podpuču. Zatem smo se povzpeli v gozdnato pobočje hriba pod Mar-

tinj Vrhom, kjer smo v neki kotanji polegli po tleh, da nas ne bi odkrili Nemci. Ko so Nemci prišli v Smrekovnik in ugotovili, da smo se umaknili, so šli potem po sledih za nami. Nenadoma so bili nad nami. Neki Nemec nas je zagledal in zaklical »Halt« in že je zapokalo. Hitro smo skočili pokonci in stekli navzdol proti Muštrovi grapi. Seveda nismo vedeli, da je nemška zaseda tudi spodaj v grapi. Ko smo tekli navzdol, smo se razpršili in se posamezno ali v manjših skupinah skušali prebiti na varno. V isto smer kot jaz je bežalo še nekaj drugih. Pri tem smo nad Muštrovim mlinom naleteli na nemško zasedo, ki je užgala po nas. Tedaj je neki Nemec iz neposredne bližine streljal z brzostrelko name. V hrbet so me zadele štiri krogle, vendar so me na srečo le oprasile in se niso globlje zarile v telo in mi tako niso povzročile večjih težav. (Te krogle so še vedno nekje v mojem hrbtu.) Hitro sem tekel za drugimi navzdol, Nemci pa so nabijali za nami. Po kakšnih tridesetih korakih pa me je zadela krogla iz puške, ki mi je razbila komolec leve roke. Ko me je zadelo, me je zasukalo naokrog, hitro sem se obrnil in zopet stekel navzdol in skočil v grapo, po kateri sem bežal naprej. Pri tem puške seveda nisem izpustil iz rok, kot so to storili nekateri drugi. Ob poti pri grapi, po kateri sem bežal, je bila zgrajena škarpa. Ta škarpa me je zaklonila pred nemškimi krogli, ki so prej žvižgale okoli mene. Malo nižje spodaj mi je pomagal zlesti iz globokega korita potoka v tej grapi tovariš Vinko Zakelj-Brko⁴⁰ iz Žirov. Skupaj sva hitela naprej in kmalu dohitela dve tovarišici, in sicer Ivanka Burnik-Olgo,⁴¹ sedaj poročeno Demšar, doma iz Hobovš pri Sovodnju, in Francko Konobelj-Milico⁴² z Jesenic. Tovarišici sta se nama pridružili in smo se potem skupno prebijali naprej. Ko smo se že precej odmaknili od Nemcev, smo se ustavili, da si malo oddahnemo. Tedaj mi je Brko obvezal ranjeno roko. Ker nismo imeli drugih obvez, je raztrgal srajco, ki jo je imel v nahrbtniku, in mi z njo za prvo silo obvezal prestreljeno levo roko. Zatem smo šli naprej in prečkali pot, ki vodi iz Globeli oziroma Zalega Loga v Farji Potok. Ob tej poti smo šli nekaj časa navzgor, potem smo se pa spustili v spodaj ležečo grapo. Tu smo se zavlekli pod neko pečino, okrog katere je raslo gosto grmovje. Pod to pečino smo potem počakali, da se je naredila noč. Pri tem naj omenim, da sem tedaj, ko smo tekli navzdol v Muštrovo grapo in je za nami iz vseh strani pokalo in žvižgalo, še zlasti pa potem, ko smo naleteli na nemško zasedo, mislil, da nas je vsaj polovica padlo ali bilo ranjenih. K sreči pa ni tedaj nobeden padel, ranjen pa sem bil samo jaz.

Ko se je znočilo, smo odšli proti Robovcu. Upali smo, da bo na tej domačiji kakšna partizanska skupina ali morda celo kdo iz našega zaščitnega bataljona. In res je bilo tako. V hiši pri Robovcu je bilo večje število partizanov iz raznih enot, med njimi tudi nekaj fantov iz našega bataljona. Med temi sta bila tudi Ciril Pokorn iz Sore pri Medvodah in Francka Vrevc-Mica,⁴³ po domače Poulkova iz Poljan. Ta je bila prej skupaj z Lojzetom Gostišo,⁴⁴ gostilničarjem iz Žirov, kuharica na sedežu pokrajinskega političnega vodstva Gorenjske. Tovarišica Mica mi je tedaj ponovno prevezela oziroma obvezala prestreljeni komolec. Preden je roko obvezala, mi je rano dobro očistila in razkužila z žganjem.

K Robovcu je tisti večer prišel tudi tovariš Janez Kejžar-Luka⁴⁵ iz Davče, ki je kot obveščevalec deloval na tamkajšnjem območju. Ko je zvedel, da sem ranjen, mi je dejal, da me bo odpeljal v bolnico. Na pot sva odšla še tisti večer. Ko sva prehodila že precej dolgo pot, sva se ustavila pri neki hiši,

verjetno nekje v Zgornji Davči, da bi prenočila. Kmalu zatem, ko sva legla k počitku, bilo je to v zgodnjih jutranjih urah, sva zaslišala v bližini posamezne strele iz pušk. Takoj sva vstala in se odpravila na pot. Tudi gospodinja je naju že priganjala, ker se je bala nemških represalij. Po daljšem vzpenjanju v hudo strmino, sva prišla do neke skalnate votline oziroma jame, za katero je Luka kot tamkajšnji domačin vedel že poprej. V tej votlini so bili ob najinem prihodu že štirje partizani. Pridružila sva se jim še midva.

Ko sva se malo odpočila, me je Luka poklical in mi povedal, da bo šel sedaj najprej sam na vezo in ugotovil, če bo možno priti v bolnico. Meni pa je naročil, naj ga skupaj z ostalimi štirimi borci počakam v votlini. Dolgo ga ni bilo, tako da sem se že bal, da ga sploh ne bo nazaj. Vendar se je vrnil in mi povedal, da ne morem v bolnišnico. Potem smo vsi skupaj premišljevali, kaj nam kaže v tej situaciji narediti in kam iti. Medtem pa je v bližino, kjer smo bili, prišla večja nemška kolona, ki se je vila preko planjave pod nami. Tedaj je eden od štirih borcev, ki so že pred nama prišli v votlino, doma je bil iz Kranja, dejal: »Pustite me naprej, ker znam nemško, da se bom lahko pogovoril.« Luka ga je vprašal, ali misli, da se bomo predali, in borec je odgovoril, da nam ne kaže drugega. Luka nam je tedaj ukazal, naj gremo v votlino in se tako zaklonimo, da nas ne bodo opazili Nemci. Sam pa je ostal zunaj na straži in skrivaj opazoval, ali se bo nemška kolona ali kakšna njihova patrulja napotila proti nam. Vendar so Nemci odšli naprej, ne da bi nas opazili.

Ker torej ni bilo možnosti, da bi šel v bolnico, sva se z Lukom vrnila k Robovcu. Tja je medtem prišlo še nekaj borcev iz zaščitnega bataljona. Ker se je Robovec bal nemških represalij, je nas borce zaščitnega bataljona odvedel iz hiše v skalovje nekje nad Robovcem. Tam je bila neka votlina, to je podzemeljska jama. Namestili smo se v njej. V jami nas je bilo spčetka več — vsaj okrog osem, nazadnje pa sva v jami ostala samo jaz kot ranjenec in z menoj Ciril Pokorn. Hrano nam je ves čas nosil s prtovnem košu Robovec. Ko se je v to območje vrnil iz Poljanske doline zaščitni bataljon s pokrajinskim političnim vodstvom, so razen mene in Pokorna vsi ostali takoj, ko so to zvedeli, odšli v bataljon. Ko pa je bataljon s političnim vodstvom odšel iz tega območja, sva odšla z njimi tudi midva s Cirilom. Kje vse smo hodili, se več ne spominjam, vem le, da je od tedaj, ko sem bil ranjen, poteklo 19 dni, preden sem prišel do zdravnika, da je pregledal ranjeno roko in me sprejel v bolnico na zdravljenje. Bilo je to na Prtovcu v ponedeljek 16. aprila, ko je v območje Prtovča prišel zaščitni bataljon, ki je kasneje s političnim vodstvom odšel na Jelovico in potem naprej proti Kranju.

V bolnici nekje nad Podlonkom sem bil do osvoboditve, potem pa so nas najprej odpeljali na Bled, z Bleda pa sem bil poslan na zdravljenje v vojno bolnišnico v Ljubljani, kjer sem bil potem do ozdravitve ranjene leve roke. Zaradi hude poškodbe komolca se roka seveda ni nikoli povsem pozdravila. Otrdela je in je v komolcu ne upogibljem.«

Tako mi je pripovedoval Križnarjev Nace.

Preden s spomini nadaljujem, mislim, da moramo tamkajšnjemu prebivalstvu dati vse priznanje in se mu zahvaliti za požrtvovalnost in pomoč ter žrtve, ki jih je v tem težkem času nesebično dajalo. S svojimi dejanji je ponovno izpričalo svojo neomajno privrženost ciljem OF in partizanskemu narodnoosvobodilnemu boju.

Po prihodu v Ljubljano na današnji Cankarjevi ulici; od leve proti desni: Anton Peterne-Igor, Tone Hafner-Robnik, Angelca Mahnič in Maks Stupica-Dražgost, znani partizanski tehnik in tiskar

Ko se je z našo vrnitvijo pokrajinsko politično vodstvo zopet zbralo, je takoj začelo z rednim delom. Najprej je začelo vzpostavljati zveze z nadrejenimi forumi in organi. Med ofenzivo od 21. marca do 8. aprila je bil namreč Oblastni komite brez povezave z okrožji in CK KPS. Funkcijo v. d. sekretarja komiteja je po Cvetkovi smrti opravljal Andrej Stegnar-Silvo. Kmalu po vzpostavitvi zveze s CK KPS je prišel k nam inštruktor CK KPS tovariš Ivan Novak-Očka.⁴⁶ Po njegovem prihodu je imel Oblastni komite KPS za Gorenjsko sestanek. Ta seja je bila v dneh od 13. do 15. aprila 1945. Če se prav spominjam, se je seja začela pri Bernardu v Farjem Potoku, zatem pa je bila zaradi nepredvidenega premika prekinjena in se je nadaljevala v drugem kraju, ne spominjam pa se več, kje je to bilo. Sejo je vodil tovariš Silvo, udeležila pa sva se je kot člana Angelca Mahnič in jaz; kot kandidat za člana komiteja pa tudi Ivan Bertonec-Janoš.⁴⁷ Na seji je bil seveda tudi tovariš Očka. Sklenili smo, da v komite kooptiramo tudi Toneta Hafnerja-Robnika,⁴⁸ tedaj v. d. sekretarja OK KPS Kranj. Na seji smo analizirali trenutno situacijo in stanje na terenu po posameznih okrožjih, zlasti še v okrožju Škofja Loka, ki je med ofenzivo najbolj trpelo in kjer so bile žrtve in posledice ofenzive največje. Med drugimi je med ofenzivo padla tudi tovarišica Alenka,⁴⁹ dijakinja iz Maribora, ki je vodila kadrovsko administracijo Oblastnega komiteja. Ugotovili smo, da je ofenziva zlasti v okrožjih Škofja Loka in Kranj zavrla nekoliko razgibanost na terenu, ki je sledila pokrajinskim konferencam SPŽZ in SKOJ ter ZSM Gorenjske, ki sta bili proti koncu februarja 1945 v Cerknem. Da bi se stanje izboljšalo in da bi politično delo na terenu ponovno zaživel, so poslali v posamezna okrožja člane pokrajinskih političnih forumov in organov.

Okrog 20. aprila pa je Oblastni komite KPS za Gorenjsko z zaščitnim bataljonom odšel preko Prtovča na Jelovico, kjer je uredil taborišče. V tem taborišču nas je potem proti koncu aprila presenetil zapadli sneg, ki pa je že po nekaj dneh skopnel. Ker se je bližal konec vojne, smo odšli z Jelovice v Podlonek in preko Dražgoš v Podblico; od tam pa je komite z ožjim spremstvom odšel najprej nekam nad Zgornjo in nato nad Spodnjo Besnico in se tako v pričakovanju skorajšnjega konca vojne približeval Kranju. Z nami je bil tudi tovariš Očka. Iz Spodnje Besnice smo potem odšli v osvobojeni Kranj. Iz Kranja je bil tedaj poslan v Podblico kamion, da je od tam pripeljal v Kranj osebe in administracijo PO OF za Gorenjsko ter glavnino zaščitnega bataljona.

Po prihodu v Kranj smo poskrbeli, da so odbori OF na vseh nivojih takoj prevzeli oblast in začeli delovati kot organi nove ljudske oblasti. Zatem sta na seji Ob. kom. KPS in PO OF za Gorenjsko med drugim sklenila, da je treba v naslednjih dneh organizirati po vseh okrajnih središčih in drugih pomembnejših krajih množična manifestativna zborovanja. Za govornike na teh zborovanjih smo bili določeni člani Oblastnega komiteja KPS in Pokrajinskega odbora OF. Določili so me, da se udeležim zborovanja v Škofji Loki, ki je bilo v nedeljo 13. maja 1945. Nekaj dni kasneje smo bili člani komiteja poklicani na posvetovanje pri CK KPS v Ljubljani. Na to posvetovanje so prišli tudi člani partijskih forumov iz drugih pokrajin Slovenije in iz Ljubljane. Na tem posvetovanju je bila izvedena reorganizacija Partije in OF. Oblastna komiteja KPS za Gorenjsko in Štajersko in seveda tudi drugi pokrajinski politični forumi in organi v teh dveh pokrajinah so bili ukinjeni. Formirana so bila nova okrožja in razporejeni kadri za člane novih okrožnih komitejev KPS. Dodeljen sem bil kot član OK KPS v okrožje Maribor. V Maribor sem odšel po nekaj dneh in s tem končal svoje politično delo na območju Gorenjske.

Ob koncu tega pisanja pripominjam, da sem mnogo stvari in dogodkov izpred več kot štiridesetih let, ki jih opisujem, pozabil ali pa se jih spominjam le megleno. Zato so morda nekatere navedbe v tem prispevku netočne ali pomanjkljive. Zato prosim vse, ki bodo brali te moje spomine, da mi morebitne netočnosti sporočijo ali kakorkoli nanje opozorijo.

OPOMBE

1. Dr. Stanko Škulj - Koko, roj. 26. 2. 1902 v Trzišču pri Mokronogu. Kot sodelavec OF je že 1943. leta odšel v partizane z vso zdravstveno opremo in instrumenti ter svojim avtom. Od poletja 1944 dalje je bil šef odseka za zdravstvo pri PO OF za Gorenjsko. Na okrožni konferenci OF kranjskega okrožja, ki je bila jeseni 1944 v Puterhofu pri Trzišču, je bil izvoljen za člana okrožnega plenuma OF Kranj. Padel je 1. 4. 1945 pri Delnicah.

2. Andrej Stegnar - Silvo, roj. 7. 12. 1908 v Trzišču, čevljarški pomočnik. Zaradi svoje napredne usmerjenosti in dejavnosti je bil leta 1929 sprejet v SKOJ, v začetku leta 1931 pa v KP. Zaradi revolucionarne dejavnosti je bil že leta 1931 aretiran in zaprt v Glavnjači. Zatem je bil ob ponovni aretaciji obsojen na pet let robije v Sremski Mitrovici. Ob koncu leta 1937 se je vrnil domov in potem delal kot sekretar partijske organizacije v Trzišču in hkrati kot član OK KPS Kranj. Zaradi izdaje je bil 5. 5. 1940 aretiran, a je kmalu uspel pobegniti in nadaljevati z delom kot ilegalec. Kasneje je bil zopet aretiran in ob razpadu Jugoslavije zaprt v kaznil-

nici v Mariboru, kjer je bil ob pogostih zaslišanjih in mučenju petnajst mesecev zaprt v samici. Pozneje je bil poslan na prisilno delo v Nemčijo kot čevljarški pomočnik. Decembra 1943 je uspel pobegniti v domovino. Po vrnitvi je najprej delal v OK KPS Kranj, zatem pa v OK KPS Kamnik, kjer je bil od pomladi do sredine avgusta 1944 sekretar OK KPS. Na pokrajinski konferenci aktivistov OF Gorenjske v dneh od 13. do 15. 5. 1944 na Mosteh na Jelovici je bil izvoljen za člana PO OF in za sekretarja PO DE za Gorenjsko. Avgusta 1944 je bil kooptiran za člana Ob K KPS za Gorenjsko. Po smrti Jaka Štucina-Cvetka je bil v. d. sekretarja tega foruma. Po osvoboditvi je opravljal vrsto političnih, gospodarskih in družbenih funkcij v Sloveniji. Umrli je novembra 1981.

3. Jaka Štucin-Cvetko, rojen 29. 11. 1916 na Poljanah pri Cerknem na Primorskem. Okrog leta 1930 je Štucinova družina prišla v Jugoslavijo in se naselila v Hrastju pri Kranju. Jaka se je nato v Naklem izučil za krojača. Zatem je delal kot krojaški pomočnik v Kranju, kasneje pa je bil samostojni obrtnik in je imel delavnico na »Podrtini« v Kranju. V letu 1938 je bil v Kranju sprejet za člana KP. Zadolžen je bil, da organizira in vodi v okviru sindikata sekcijo tekstilnih delavcev v Kranju. Poleti 1941 mu je grozila aretacija. Zato je odšel v ilegalo in se potem okrog tri tedne skrival v pečini soteske »Zarica« v dolini Save. Avgusta 1941 je skrivaj odšel v Cerkno, kjer se je nastanil pri svoji polsestri Antoniji Rutar. Tu je takoj začel z delom kot organizator OF na Cerkljanskem. Decembra 1942 je odšel v ilegalo in postal sekretar RK KPS tedaj ustanovljenega rajona Cerkno, ki se je maja 1943 osamosvojil kot novo Cerkljansko okrožje. Jaka je bil sekretar tega okrožja. Po združitvi tega okraja z idrijskim v začetku avgusta 1943 je bil premeščen v to okrožje. Po kapitulaciji Italije je postal sekretar tega okrožja. Sredi oktobra 1943 je bil kooptiran za člana KP KPS za Primorsko. Ob koncu januarja 1944 je bil premeščen na Gorenjsko kot član tukajšnjega KP KPS. Najprej je bil kadrovik, nato organizacijski sekretar, od 4. marca 1945 dalje pa je bil sekretar Ob K KPS za Gorenjsko. Na pokrajinski konferenci aktivistov OF Gorenjske maja 1944 je bil izvoljen tudi za člana PO OF za Gorenjsko. Ob nemško-domobranski hajki v nedeljo 1. 4. 1945 se je v brezizhodni situaciji nad Delnicami sam ustrelil, da ga ne bi živega dobili v roke Nemci.

4. Jakob Krek-Zlato (kasneje Drago), roj. 29. 4. 1900, mali kmet, po domače Peter v Zakobiljku. Bil je udeleženec poljanske vstaje decembra 1941 in zaradi tega bil potem od 11. 2. 1942 do decembra 1942 v taborišču Innsbruck na Tirolskem. Po vrnitvi domov se je takoj vključil v NOG in bil kmalu imenovan za člana terenskega (kasneje so to bili vaški odbori) odbora Lom-Zakobiljek, kar je bil do maja 1944, ko je bil kot član KP poklican v gradbeno ekipo Obkoma za Gorenjsko. Vključen je bil v zaščitni bataljon Ob K KPS in PO OF za Gorenjsko. Jeseni 1944 pa je bil premeščen na Gorenjsko vojno področje (GVP). Umrli je februarja 1970.

5. Rudi Kodrič-Branko, roj. 24. 7. 1920 v Malem Dolu pri Komnu na Krasu. Po poklicu je bil precizni mehanik. Pred vojno je bil zaposlen v ladjedelnici v Trziču (Monfalcone). V družini je bilo pet bratov. Vsi so bili v partizanih in oficirji. Poleg Rudija živi še brat Edi v Novi Gorici. V partizanih je opravljal razne dolžnosti in funkcije. Tako je bil od 29. 6. 1944 do 3. 9. 1944 komisar 31. divizije, nato do 5. decembra 1944 komandant 30. divizije 9. Korpusa, zatem pa je bil poslan v višjo oficirsko šolo v Metliko. Po vrnitvi iz šole pa je bil v začetku februarja 1945 imenovan za namestnika komandanta italijanske udarne divizije Garibaldi Natisone, ki je tudi bila v sestavi 9. Korpusa. Po vojni je bil imenovan za komandanta mesta Trzič-Monfalcone, kar je bil do delitve Primorske s Trstom na cono A in cono B. Sedaj biva kot general v pokoju v Sežani, Ulica talcev 13/A.

6. Hieronim Šubic-Torko, roj. 3. 9. 1922 v Žirovskem Vrhu, čevljarški pomočnik. V NOB je začel sodelovati jeseni 1942. Dne 25. 5. 1943 je odšel v partizane v Žirovsko četo. Nato je bil v Prešernovi brigadi in z njo v bojih na Dolenjskem. Novembra 1943 je bil premeščen v zaščitno četo PK KPS za Gorenjsko. Ta četa je v poletju 1944 prerasla v bataljon. V zaščitnem bataljonu je bil potem namestnik politkomisarja vse do osvoboditve. Sedaj biva v Žireh, Pot v skalo 8.

7. Boris Pirkovič-Dušan, roj. 18. 1. 1917 v Ljubljani. Po končani osnovni šoli se je izučil za mesarja, vendar potem poklica ni opravljal, temveč se je zaposlil kot delavec pri Jugoslovanskih železnicah v Ljubljani. V NOG je sodeloval od pomladi 1943. Dne 3. 10. 1943 je odšel v partizane. Dodeljen je bil na kurirsko postajo v Prašah, rajon Smlednik. Kasneje je bil komandir te postaje. Maja 1944 je bil kooptiran za člana Ok O OF Smlednik. Ob koncu junija 1944 je bil poslan v zaščitno

četo Ob K KPS za Gorenjsko. Ko je ta prerasla v bataljon, je bil postavljen za komandirja 1. čete, kar je bil do osvoboditve. Po osvoboditvi se je ponovno zaposlil pri železnici v Ljubljani. Umrl je 10. 12. 1986 v Ljubljani.

8. Miha Štebe - Tine, roj. 8. 9. 1921 na Gmajnici pri Komendi. Kmalu po prihodu v zaščitni bataljon je bil imenovan za komandirja 2. čete, kar je bil do osvoboditve. Po vojni je bil oficir v obmejnih enotah KNOJ. Po demobilizaciji leta 1947 je bil najprej ekonom pri Ministrstvu za prosveto v Ljubljani, zatem pa vse do upokojitve računovodja na Vajeniški šoli gradbene stroke v Ljubljani. Umrl je že pred več leti.

9. Janez Kokalj - Angelo (kasneje Zaveznik), roj. 7. 1. 1915 v Zgornji Luši v Selški dolini, kmečki sin. Po končani osnovni šoli se je izučil za mesarja. Kot mesarskega pomočnika ga je jeseni 1941 poslal nemški urad za delo (Arbeitsamt) v Kranju na delo na Koroško v Celovec. V Celovcu je spomladi 1943 dobil zvezo s sodelavci OF in se vključil v NOG. Marca 1944 je prišel v partizane. Dodeljen je bil na delo v okraju Poljane. Aprila 1944 je bil kooptiran za člana Ok OF Poljane, v drugi polovici junija 1944 pa je bil premeščen na Ob K KPS oziroma PO OF za Gorenjsko za intendanta. V intendanturi zaščitnega bataljona je bil do druge polovice aprila 1945, ko je bil premeščen na gorenjsko vojno področje za komandirja čete. Demobiliziran je bil v činu rezervnega poročnika decembra 1946. Tedaj je bil od Iniciativnega združenega odbora Slovenije (IZOS) v Ljubljani poslan v združni tečaj. Kasneje je bil direktor Okrajnega združenega sklada Kamnik, zatem pa predsednik Okrajne združne zveze (OZZ) Kamnik. Po združitvi okraja Kamnik z Ljubljano okolico se je zaposlil pri podjetju »Mesoizdelki« v Ljubljani. Zatem pa je bil poslan na specializacijo v klavniško industrijsko podjetje v Švico. Po vrnitvi je bil najprej tehnolog v novi združni klavnici v Zalogu pri Ljubljani, kasneje pa direktor tamkajšnje perutninarke klavnice. To je bil do svoje smrti 10. 3. 1971.

10. Jože Šubic - Zvonko, roj. 30. 10. 1919 v Lomu nad Volčo, kmečki delavec. V NOV je vstopil kot dezertir iz nemške vojske 20. 9. 1943 v Gorenjski odred. Kasneje je bil premeščen v zaščitno četo PK KPS za Gorenjsko. V tej četi oziroma zaščitnem bataljonu je bil intendant, in to vse do osvoboditve oziroma ukinitve tega bataljona. Po osvoboditvi je opravljal razne funkcije in dolžnosti. Med drugim je bil predsednik občinskega LO Gorenja vas in predsednik OK SZDL Škofja Loka. Sedaj prebiva v Lomu nad Volčo 3, pošta Poljane nad Škofjo Loko.

11. Angelca Bratko, rojena Mahnič 31. 5. 1922 v Ljubljani. Ob kapitulaciji Jugoslavije je živila v Zagrebu kot dijakinja trgovske akademije, kjer je 1941 maturirala. V Zagrebu se je takoj vključila v NOG ter bila jeseni 1941 sprejeta v KP. Ker ji je pretila aretacija, je jeseni 1942 odšla v partizane na Kordun, kjer je bila najprej članica, potem pa sekretarka OO AFŽ (Antifašistična fronta žena). Ob četrti ofenzivi so se morali začasno umakniti s Korduna. Tedaj so jo poslali za komisarko v partizansko bolnico. Po vrnitvi na Kordun je zaprosila za premestitev v Slovenijo in poslali so jo v Belo krajino, kjer je potem delala predvsem med ženami. Bila je delegatka na I. kongresu SPZZ, ki je bil 16. in 17. 10. 1943 v Dobrniču na Dolenjskem. Takoj po kongresu so jo poslali na politično delo na Gorenjsko kot sekretarko IPO SPZZ za Gorenjsko. Po konstituiranju se je ta odbor preimenoval v PO SPZZ za Gorenjsko. Sekretarka tega odbora je bila potem do osvoboditve oziroma ukinitve tega foruma. V zimi 1944 je bila kooptirana za članico PK KPS oziroma Ob K KPS za Gorenjsko. Na konferenci aktivistov OF Gorenjske od 13. do 15. maja 1944 na Jelovici je bila izvoljena tudi za članico PO OF za Gorenjsko. Bila je tudi članica odseka za informacije in propagando pri PO OF. Vse te funkcije je opravljala do osvoboditve. Na II. kongresu SPZZ je bila izvoljena za sekretarko Glavnega odbora SPZZ. Zatem je delala na Kontrolni komisiji (kasneje Komisija državne kontrole) Slovenije v Ljubljani. Po ukinitvi tega organa je šla študirat in dokončala Višjo pedagoško akademijo v Ljubljani. Potem je kot predmetna učiteljica poučevala matematiko in fiziko na šoli. V začetku 1964. leta je bila invalidsko upokojena. Kot družbena delavka je bila oziroma je zelo aktivna na področju varstva okolja. Je članica Sveta republike Slovenije. Biva v Ljubljani, Podrožniška 4.

12. Dr. Miha Potočnik - Mihol, roj. 29. 9. 1907 na Belci pri Dovjem kot sin kmeta. Dokončal je gimnazijo v Kranju in pravno fakulteto v Ljubljani in uspešno opravil doktorsko disertacijo. Kot doktor prava je bil od septembra 1933 do julija 1934 v šoli za rezervne oficirje v Bileči. Po vrnitvi domov se je zaposlil kot priprav-

nik pri odvetniku dr. Alešu Stanovniku na Jesenicah. Kasneje sta vse do vojne kot družabnika imela skupno advokaturu. Maja 1941 so ga Nemci aretirali in odpeljali v zapor v Begunje. Kmalu so ga izpustili. V NOG se je vključil septembra 1941. V OF ga je sprejel Nace Strlekar. Kot predstavnik krščanskih socialistov je bil imenovan za člana OO OF Jesenice. Sredi decembra 1941 se je udeležil vstaje na Dovjem — Mojstrani. Ob koncu januarja 1942 je bil vnovič aretiran in zatem do marca zaprt v Begunjah, potem pa je bil odpeljan v taborišče Dachau, kjer je bil potem do konca oktobra 1942. Tedaj so ga iz taborišča poslali na prisilno delo (konfinacijo) v Himmelberg na Koroškem za računovodjo in vodjo pisarne k nekemu veleposesniku. V letu 1944 je dobil zvezo s sekretarjem OK KPS Jesenice tovarišem Alešem Jelencem. Po dogovoru z njim je odšel v partizane in bil nato nekaj dni na sedežu OK KPS Jesenice v Radovni, zatem pa je bil poklican na Ob K KPS za Gorenjsko, ki ga je imenoval za člana PO OF, kar je bil potem do osvoboditve. Po osvoboditvi je bil poslan kot delegat oziroma direktor v Zelezarno Jesenice. Kasneje je opravljal različne funkcije v družbenopolitičnih organizacijah in organih republike. Med drugim je bil dalj časa sekretar Ljudske skupščine LRS. Sedaj je član Sveta republike Slovenije. Več let je bil predsednik Planinske zveze Slovenije. Znan je kot odličen alpinist in planinski pisatelj. Prebiva v Ljubljani, Kersnikova 11.

13. Franc Bernot-Filip, roj. 21. 9. 1892 v Stranjah pri Kamniku. Po poklicu je bil pek. Pred vojno je bil obratovodja pri firmi Kocjančič na Viru pri Domžalah. V partizane je odšel septembra 1943 skupaj z ženo in hčerko. V letu 1944 je bil član OO OF in OGK Kamnik. Ob koncu junija 1944 je postal član PGK za Gorenjsko, oktobra 1944 pa načelnik te komisije. Po ukinitvi komisije januarja 1945 je bil imenovan za šefa odseka za prehrano pri PO OF za Gorenjsko. To dolžnost je opravljal vse do osvoboditve. Kasneje je opravljal različne funkcije in dolžnosti, med drugim je bil član OK ZKS in OO ZZB NOV Kamnik. Umrli je 5. 8. 1976.

14. Mara Slavec-Petrovna, rojena 1919. leta v Kranju, trgovska pomočnica. V NOG je skupno z možem Ivom Slavcem-Joklem začela sodelovati že leta 1941 (tovariš Jokl je padel poleti 1944 kot sekretar OK KPS Kranj). Petrovna je poleti 1944 postala članica PO SPZZ za Gorenjsko. V ta forum je bila izvoljena tudi na konferenci aktivistk OF Gorenjske, ki je bila od 25. do 27. 2. 1945 v Cerknem na Primorskem. Razen dela med ženami je delala tudi v PGK za Gorenjsko. Po ukinitvi tega organa januarja 1945 pa je bila do osvoboditve članica odseka za industrijo in trgovino pri PO OF za Gorenjsko. Umrli je leta 1986.

15. Milan Tavš, roj. 13. 9. 1914 v Cerknem na Primorskem. Pred vojno je bil gradbeni delavec. V NOG je začel sodelovati 1942. leta. Dne 12. 2. 1943 pa je odšel v partizane v Cerkljansko četo. Kasneje je bil borec Gradnikove brigade, septembra 1943 je bil ranjen v obe nogi. Po ozdravitvi novembra 1943 je bil dodeljen v Šerčerjevo brigado in zatem ob koncu januarja 1944 v zaščitno četo PK KPS za Gorenjsko. V četi je bil do 1. maja vodnik, potem pa mesec dni komandir. Tedaj pa je bil poslan v podoficirsko šolo pri 9. korpusu. Šola se je zaradi ofenzive umaknila na Dolenjsko, kjer so potem zaradi neprestanih bojev prekinili z učenjem. Avgusta 1944 je bil ponovno ranjen v roko in poslan na zdravljenje v Centralno partizansko bolnišnico. Po ozdravitvi se je septembra 1944 vrnil v svojo enoto, ki je medtem prerasla v zaščitni bataljon Ob K KPS in PO OF za Gorenjsko. Tedaj je bil postavljen za komandanta tega bataljona, kar je bil do osvoboditve. Po osvoboditvi je bil do novembra 1946 namestnik komandanta NZ v okrožju Ljubljana, potem pa je bil poslan v oficirsko šolo v Sremsko Mitrovico. Po vrnitvi iz šole je opravljal razne dolžnosti v organih za notranje zadeve in napredoval do čina majorja LM. Nazadnje je bil inšpektor LM pri tajništvu za notranje zadeve v Kopru. Umrli je 27. 6. 1979.

16. Mirko Ambrožič, roj. 9. 10. 1914 v Dražgošah. V NOG je začel sodelovati v poletju 1941, ko je bil pastir in upravnik koče na Mošenjski planini na Jelovici. V delo ga je vključil štab Cankarjevega bataljona. V partizane je odšel junija 1942 v Selško četo. Po formiranju zaščitne čete KP KPS za Gorenjsko je bil premeščen v to četo kot obveščevalec. Kasneje je bil šef obveščevalnega sektorja in načelnik štaba zaščitnega bataljona. Po vojni se je zaposlil pri Lesnoindustrijskem podjetju na Češnjici pri Železnikih. Je nosilec »Partizanskega spominskega znaka 1941«. Sedaj biva na Logu 42, pošta Železniki.

17. Franc Šubic-Rado, rojen 1923. leta v Hotovlji kot sin mlinarja Cirila Šubica, po domače Devjaka iz Hotovlje (je brat akademskega slikarja Iveta Šubica). Po vojni je dokončal Kmetijsko srednjo šolo v Mariboru in bil potem najprej direktor Zadrúžne poslovne zveze za Poljansko dolino, kasneje pa upravnik KZ

Hotavlj. Po reorganizaciji združništva in formiranju skupne KZ Škofja Loka pa je bil vodja združnega okoliša in kmetijsko pospeševalne službe na Hotavljah. Umrl je 25. 8. 1980.

18. Lojze Igličar, roj. 24. 3. 1924 v Retečah pri Škofji Loki, scenski slikar. V zaščitnem bataljonu je bil politdelegat voda v 2. četi. Po vojni je bil zaposlen pri Dramskem gledališču v Ljubljani kot scenski slikar. Sedaj biva v Retečah 7, pošta Škofja Loka.

19. Jože Kralj iz Kranja, mesarski pomočnik. V zaščitnem bataljonu je bil od poletja 1944 do 1. aprila 1945, ko je bil ranjen. Po vojni je živel v Kranju. Umrl je že pred več kot 15 leti.

20. Lojze Podobnik - Švejk, rojen v Šiški v Ljubljani. V NOG se je kot športnik in član Sokola vključil že leta 1941 v povezavi z Darkom Marušičem, tedanjim sekretarjem OK SKOJ v Ljubljani (Darko je bil njegov športni tovariš). Bil je član SKOJ. Spomladi 1942 je odšel z več drugimi v partizane v Dolomite. Iz Dolomitov je bil z mnogimi drugimi Ljubljanačani poslan na Gorenjsko. Dodeljen je bil v Poljansko četo, v kateri je bil jeseni 1942 sprejet v KP. V letu 1943 je bil poslan na politično delo na teren kot mladinski aktivist v okrožje Kranj. V tem okrožju je bil potem rajonski sekretar ZKM in ZSM v rajonih Podbrezje in Trzič. Nazadnje je bil sekretar OK SKOJ in član OK KPS Kranj. V soboto 7. 4. 1945 se je sam ubil z bombo, da ne bi živega dobili v roke domobranci.

21. Silvester Štibelj-Dimač, rojen 31. 12. 1919 v Javorjah, kmečki sin. V NOG je začel sodelovati v poletju 1941 v povezavi s svakom Maksom Kalanom-Boštjanom iz Hotovlje, ki je bil tedaj član partijske organizacije v Poljanah. Dne 11. 12. 1941 je skupaj z bratom Dominikom odšel v partizane v Cankarjev bataljon in s to enoto sodeloval v bojih v Poljanski dolini in potem v Dražgošah. Do jeseni 1942 je bil v Selški četi, potem pa je bil premeščen v Poljansko četo. Januarja 1943 je bil imenovan za vodnika, februarja pa za komandirja Poljanske čete. Dne 10. 4. 1943 je bil imenovan za komandanta 3. (Kebetovega) Poljanskega bataljona GO, kar je bil do formiranja Gorenjske brigade 12. 7. 1943. V brigadi je bil potem namestnik komandanta 1. bataljona. Ob koncu avgusta 1943 je bil kooptiran v RK KPS Poljane. Kot odposlanec rajona Poljane se je udeležil Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju v dneh od 1. do 3. oktobra 1943. Novembra je bil postavljen za sekretarja RK KPS Poljane, kar je bil do konca junija 1944 (tedaj OK K KPS). Julija 1944 je bil imenovan za načelnika Pokrajinskega načelstva NZ za Gorenjsko, kar je bil do osvoboditve oziroma do ukinitve tega organa. Po osvoboditvi je bil nekaj časa zaposlen na Iniciativnem združnem odboru Slovenije (IZOS) kot šef oddelka za gozdarstvo, nato pa se je vrnil na svojo kmetijo. Njegov brat Dominik je kot borec Selške čete 11. 8. 1942 padel na Jelovici. Ob ofenzivi marca 1945 so Nemci in domobranci požgali njihovo domačijo in zaprli očeta Franceta. Ko je bil oče 2. 4. 1945 izpuščen iz zaporov v Škofji Loki, so odšli za njim loški domobranci in ga v Zmencu zahrbtno ustrelili. Dimač je bil nosilec »Partizanskega spominskega znaka 1941«. Umrl je 6. 1. 1962.

22. Valentin Frlan-Tinče, rojen 1917. leta v Predmostu, kmečki sin. V partizane je odšel 4. 5. 1943 v Zirovsko četo. V poletju in jeseni 1943 je delal na terenu — zbiral je hrano in druge potrebščine za partizane po direktivah rajonskega intendanta. Jeseni 1943 je bil vključen v Prešernovo brigado, v kateri je bil potem intendant. Zatem pa je bil pomočnik intendanta 31. divizije. V mesecih november in december 1944 je bil v intendantski šoli v Metliki, potem pa do osvoboditve intendant 31. divizije. Po vojni je bil upravnik ekonomije KZ Poljane, zatem pa je šel v Kmetijsko srednjo šolo v Maribor. Kot kmetijski tehnik se je po končanem šolanju zaposlil na državnem posestvu v Hrašah pri Smledniku kot vodja pitališča govedi. Sedaj živi kot kmet na svojem posestvu v Predmostu pri Poljanah.

22a. Tatjana Sajovic-Jana, rojena 25. 5. 1924 v Celju, študentka medicine, zaposlena v lekarni v Kranju. V partizane je vstopila 18. 8. 1944 v centralno lekarno 9. korpusa in bila potem lekarniški referent pri 31. diviziji. Potem pa je bila dodeljena oziroma premeščena v zaščitni bataljon Ob K KPS za Gorenjsko za bolničarko. Po spopadu z Nemci ob blegoški cesti, ko se je vse razkropilo, je s skupino borec zaščitnega bataljona prišla v Podvrh. Ta skupina je zjutraj 24. 3. 1945 ravno zapuščala Podvrh, ko je tja vdrl sovražnik. Pri umiku je Tatjana zaostala. Da bi se rešila, je med sovražnike vrgla ročno bombo in smrtno zadela nemškega oficirja. Nato je na begu padla tudi sama.

23. Pavle Oblak-Jur, rojen 19. 1. 1894 v Bukovem Vrhju kot sin velikega kmeta. V I. svetovni vojni je izgubil levo nogo in bil 70 % invalid. Udeležil se je okto-brske revolucije v Rusiji. Po vrnitvi domov se je preživljal s podedovanim mlinom. Bil je levničar in leta 1920 je bil sprejet v KP. Po nekaj letih je izgubil stik z orga-nizacijo in samoniklo deloval naprej. V letu 1939 je dobil povezavo z OK KPS Kranj in bil potem kot kandidat junija 1941 ponovno sprejet v KP. Dne 19. 10. 1941 so ga Nemci skupno s hčerjo Pavlo aretirali in odpeljali v zapor v Škofjo Loko. Po desetih dneh so ga izpustili in ga potem 26. 12. 1941 ponovno aretirali v Vinharjih, vendar so ga kot težkega invalida avstrijske vojske izpustili. Umaknil se je v Polhov Gradec, kjer so ga Italijani aretirali in odpeljali v internacijo v Gonars. Po vrnitvi iz inter-nacije jeseni 1943 domov v Poljansko dolino se je takoj povezal in sodeloval v NOG. Proti koncu vojne je moral oditi v ilegalo. Kot ilegalca so ga 24. 3. 1945 dobili v Pod-vrhu Nemci in domobranci, ga aretirali in takoj ustrelili.

24. Maks Kalan-Boštjan, rojen 9. 10. 1910 v Vinharjih, kmečki sin, potem mali kmet v Hotovlji. V NOB se je vključil takoj v začetku in julija 1941 bil sprejet za kandidata, septembra 1941 pa za člana KP. V partizane je šel oktobra 1943 k zaščiti PK KPS za Gorenjsko. Novembra je bil poslan na politično delo na terenu in bil kooptiran za člana RK KPS Poljane, kar je bil do združitve okrajev ob koncu oktobra 1944. Od julija 1944 dalje je bil tudi član Ok O OF Poljane. To funkcijo je vse do osvoboditve opravljal v združenem okraju Selca-Poljane-Žiri. Po osvobo-ditvi je opravljal pomembne funkcije v kmetijstvu in zadrugi, med drugim je bil tudi član Kmečke komisije pri Oblastnem komitetu Ljubljanske oblasti. Po upo-kojitvi in tudi že poprej je bil dolga leta predsednik Krajevne organizacije ZZB NOV v Poljanah. Je nosilec »Partizanskega spominskega znaka 1941«. Biva v Hotovlji št. 6, pošta Poljane.

25. Rafael Buh-Ježev (kasneje Rafel), rojen 23. 10. 1900 na Zalem Logu v Selški dolini, gozdni delavec. Pred vojno je živel v svoji hišici v Poljanah. V partizane je odšel 23. 12. 1941 in se kot deseter udeležil bojev Cankarjevega bataljona v Poljan-ski dolini, Dražgošah in na Mošenjski planini. V letu 1942 je bil do novembra borec v Poljanski četi, nato pa je bil dodeljen na politično delo na terenu. Od formiranja RK KPS Poljane ob koncu aprila 1943 pa do novembra 1943 je bil član tega foruma, zatem pa do marca 1944 član RO OF Poljane. Kasneje je delal pri NZ, in sicer najprej kot član, potem pa kot načelnik Ok N NZ Poljane, pozneje pa kot načelnik Ok N NZ Selca-Poljane-Žiri. Nazadnje je delal pri PN NZ za Gorenjsko. Po vojni je bil do upokojitve gozdni miličnik. Bil je nosilec »Partizanskega spominskega znaka 1941«. Umrl je aprila 1972.

26. Marko Kržišnik, rojen 27. 4. 1926 v Podobenu, kmečki sin — dijak gimnazije v Celju. V NOG je sodeloval od 1941 dalje. Sredi marca 1943 je bil na ustanovnem sestanku ZSM postavljen za sekretarja VO ZSM Podoben, kmalu zatem pa za sekretarja grupe ZKM. Ob koncu julija je odšel v partizane in delal kot mla-dinski aktivist. Decembra 1943 je bil poslan na partijski tečaj v Cerkno. Po vrnitvi s tečaja je bil imenovan za sekretarja RK ZKM Poljane, kar je bil do 22. 2. 1944, ko je bil premeščen na okrožje za člana OK ZKM Škofja Loka. Aprila 1944 je bil poslan na delo v VOS oziroma OZNO. V teh organizacijah je potem v raznih funk-cijah delal do osvoboditve do demobilizacije v poletju 1945, nazadnje kot okrajni pooblaščenec OZNE v ilegali v Gorici, ki je bila v zavezniški upravi. Jeseni 1945 se je vpisal v šolo in nadaljeval študij najprej na gimnaziji, kasneje pa na fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Po končanem študiju na strojni fakulteti in visoki šoli za politične vede v Ljubljani je opravljal različne funkcije v gospodarstvu in druž-benopolitičnih organizacijah republike in federacije. Sedaj biva v Ljubljani, Rim-ska 16.

27. Jože Stanonik-Janko, rojen 18. 8. 1917 v Gorenji vasi, kmečki sin. V partizane je vstopil 4. 4. 1944 in bil po dogovoru s Pavletom Ingličem-Barom dode-ljen v Poljansko grupo VOS. Po reorganizaciji VOS in formiranju enot VDV je bil dodeljen na delo kot obveščevalec odseka za notranje zadeve v okraju Poljane. Po združitvi okrajev ob koncu oktobra 1944 pa je delal v obveščevalnem centru Selca-Poljane-Žiri. V zadnjem obdobju vojne je bil pomočnik pooblaščenca OZNE okrožja Škofja Loka. Po osvoboditvi je vse do upokojitve maja 1965 delal v raznih organih OZNE oziroma VDV. Sedaj biva v Celju, Malgajeva 14.

28. Tomaž Dolenc-Klančar, rojen 21. 12. 1897 v Sopotnici (pri Jamniku), kmečki sin, potem mali kmet v Delnicah. V NOG je začel sodelovati že v poletju 1941. Oktobra 1942 je postal član terenskega oziroma VO OF Delnice. Član tega

odbora in sekretar vaške celice KP je bil vse do odhoda v partizane poleti 1944. Bil je član Ok N NZ Poljane, po združitvi okrajev pa ilegalni zaščitnik pri Ok N NZ Selca-Poljane-Žiri. Padej je 7. 4. 1945.

28. a. Bratje Marko, Tomaž in Anton Čadež, kmečki sinovi, Tonetovi iz Delnic. Vsi trije so bili udeleženci poljanske vstaje decembra 1941.

Marko Čadež - Pero, rojen 20. 4. 1920, je bil udeleženec bitke v Dražgošah. Dne 25. 2. 1942 so ga Nemci aretirali in odpeljali najprej v zapor v Škofjo Loko, potem pa v Begunje. V teh zaporih je bil osem tednov, zatem pa je bil poslan v taborišče Kraut na Koroškem. Ob koncu novembra 1942 je bil izpuščen s pogojem, da se prijavi na »arbeitsamt« v Celovcu za dodelitev na prisilno delo. Tega pa ni naredil, temveč je odšel k sestri Emi k Sv. Tomažu, po domače k Andrejšarju, prihajal je tudi domov v Delnice. Živel je napol v ilegali. Dne 10. 5. 1943 pa je odšel v partizane v Poljansko četo. Kasneje je bil kurir političnih forumov okraja Poljane, kar je bil do osvoboditve.

Tomaž Čadež - Karo, rojen 11. 12. 1916. V partizane je odšel 10. 5. 1943 v Poljansko četo. V drugi polovici januarja 1944 je bil ujet kot kurir v Gabrški gori in bil nato 24. 1. 1944 ustreljen v skupini 40 talcev v Senčurju. Pokopan je v Begunjah.

Anton Čadež - Pepe, rojen 10. 1. 1914. V NOG je začel sodelovati že v 1941. letu. Kot udeleženca poljanske vstaje ga je nemška policija skupaj z drugimi zajela 11. 2. 1942 na »apelu« v šoli v Poljanah. Večino prijetih so tedaj odpeljali v taborišče Innsbruck na Tirolskem, med njimi tudi Čadeža. Po vrnitvi domov, novembra 1942, se je zopet vključil v delo NOB. Jeseni 1943 je postal najprej član, kasneje pa načelnik V GK Delnice. Dne 13. 3. 1944 je vstopil v partizane in do avgusta 1944 delal kot član Ok GK Poljane. Tedaj pa je bil premeščen v okraj Škofja Loka za načelnika Ok GK, hkrati pa je bil tudi član Ok O OF Škofja Loka. Dne 24. 10. 1944 so Nemci in domobranci odkrili sedež Ok GK. Pri napadu je bil ranjen in ujet. Nato pa so ga zverinsko mučili in ga potem ustrelili.

29. Jaka Perovšek, rojen 25. 4. 1919 v Šmarju pri Grosupljem, kmečki sin. V NOG je začel sodelovati takoj spočetka in bil že leta 1941 sprejet za člana KP. Dne 17. 3. 1942 so ga Italijani aretirali in odpeljali v garnizijske zapore v Ljubljano, kjer so ga zasiljevali in strahovito pretepali. Sredi aprila so ga odpeljali v taborišče Gonars. Tu ga je njegov znanec ing. Velebit vključil v delo pri kopanju rova za pobeg. Pri tem se je prehladil in zbolel za grižo. Po pobegu taboriščnikov so osumljene preselili v posebno barako, kjer so jih zasiljevali in dnevno za dve uri privezovali h kolu. Zatem je bil premeščen v taborišče Renicci, kjer je bil do kapitulacije Italije. Tedaj mu je uspelo pobeigniti in se s pomočjo raznih sodelavcev vrniti z vlakom v Ljubljano. Iz Ljubljane se je odpeljal k bratrancu na Jesenice in odšel preko Mežakle v partizane v Gorenjski odred. Kasneje je dobil zvezo z bratom Francetom, ki je bil inštruktor Ob K KPS za Gorenjsko. V začetku maja 1944 je bil premeščen v zaščitno četo Obkoma in postal intendant, kar je bil potem do osvoboditve.

Ko je zaščitni bataljon skušal v naskoku skupaj z italijansko brigado preboj skozi nemške položaje, je bil Jaka v predhodnici. Ob umiku na Brdo pa je skupaj z nekim oficirjem iz Škofjeloškega odreda zbiral razkropljene borce in ženske iz administracije pokrajinskih forumov ter se potem z njimi priključil drugim, ki so nato odšli nazaj na Črni kal, od tu pa potem v neko podrast v hudi skalnati strmini pri vasi Jelovica pod Blegošem. Po osvoboditvi je vse do upokojitve opravljal pomembne funkcije v kmetijstvu in zadružništvu. Sedaj biva v Šmarju-Sap, Ljubljanska 37.

30. Lojze Krek - Lado, rojen 1908. leta na Volči, kolarski pomočnik. V NOG je začel sodelovati 1943. leta. Kot zanesljiv sodelavec OF je bil ob koncu maja 1944 mobiliziran v gradbeno ekipo Ob K KPS za Gorenjsko. Do osvoboditve je bil bорец zaščitnega bataljona. Po demobilizaciji se je vrnil domov in bil kmalu izvoljen za tajnika krajevnega ljudskega odbora Poljane. Kasneje je bil vse do upokojitve zaposlen pri občinskem LO Gorenja vas, zatem pa pri občinskem ljudskem odboru Škofja Loka. Sedaj biva v Poljanah nad Škofjo Loko.

31. Jože Alič, rojen 16. 3. 1902 v Javorjah, priučen tesar. Kot udeleženec poljanske vstaje je sodeloval v bojih Cankarjevega bataljona v Bukovem Vrh, Dražgošah in na Mošenjski planini. Po vrnitvi cankarjevcev v Breznico ga je pri Sušniku pregledal zdravnik dr. Kocjančič iz Škofje Loke in na njegov predlog je bil 17. 1. 1942 odpuščen domov v Delnice. Vseskozi je bil povezan z VO OF Delnice in opravljal različne naloge, ki mu jih je ta dajal. Od jesni 1943 dalje je izvrševal

naloge, ki mu jih je dajala VGK Delnice in Ok GK Poljane. Pogosto je prevažal živila za potrebe enot 9. korpusa v Novake. Umrl je 10. 3. 1962.

32. Jurij M r a k - Miroljub, rojen 26. 4. 1916 v Delnicah, kmet. V NOG je začel sodelovati poleti 1942. V ilegalo je šel junija 1943, zatem pa jeseni v četo Gorenjskega odreda, kjer je bil kmalu postavljen za intendanta. Konec decembra 1943 je bil premeščen na teren in imenovan za člana RGK Poljane. Januarja 1944 je bil sprejet za člana KP. Februarja 1944 je postal načelnik RGK in član RO OF Poljane (kasneje Ok GK oz. Ok O OF). Te funkcije je opravljal do združitve okrajev ob koncu oktobra 1944. Iste funkcije je imel tudi v združenem okraju Selca-Poljane-Ziri in to do januarja 1944, ko so bile Ok GK in PGK ukinjene. Od januarja 1944 dalje pa do svoje smrti je bil Miroljub član odseka za prehrano pri PO OF za Gorenjsko. Padel je 23. 3. 1945. V partizanih je padel tudi njegov brat Mirko, rojen leta 1928.

33. Peter O m a n - Zaro, rojen 3. 7. 1903 v Luši, gozdni delavec. Pred vojno in med njo je bival v Javorjah. V NOG je skupaj z ženo Elco, rojeno Štibelj, začel sodelovati že 1941. leta. V partizane je vstopil v začetku leta 1944. Kmalu po vstopu je bil imenovan za člana RGK oz. Ok GK Poljane, kar je bil do združitve okrajev. Medtem je bil v mesecih maj in junij 1944 tudi član Ok O OF Poljane. Od začetka novembra 1944 do januarja 1945 je bil član Ok GK Selca-Poljane-Ziri, zatem pa zaradi ukinitve Ok GK bil postavljen za pomočnika referenta za prehrano pri Ok O OF tega okraja. Padel je 23. 3. 1945.

34. Franc P e t e r n e l - Miha, rojen 23. 9. 1909 v Delnicah, srednji kmet in žagar. V NOG je sodeloval od vsega začetka. V začetku oktobra 1942 je bil imenovan za sekretarja terenskega oz. VO OF Delnice. Ob koncu aprila 1943 je postal član tedaj ustanovljenega RK KPS Poljane. Član RK KPS oziroma Ok K KPS je bil do julija 1944. V partizane je bil poklican 17. 10. 1943 kot vodja mobilizacijske patrulje. Novembra 1943 je bil imenovan tudi za sekretarja RO OF, kasneje Ok O OF Poljane, kar je bil do maja 1944. Od julija 1944 dalje do združitve okrajev je bil sekretar Ok K KPS in Ok O OF Poljane, potem pa do svoje smrti član navedenih dveh forumov v združenem okraju Selca-Poljane-Ziri. Dne 18. 11. 1944 pa je pri Poljanah padel v domobransko zasedo in bil ranjen in ujet. Istega dne so Nemci in domobranci ponovno zavzeli prej že osvobojene Poljane in tovariša Miho so domobranci pobili s puškami, še prej pa je moral izkopati svoj grob. V partizanih sta padla tudi njegova brata Jože, rojen 15. 11. 1916, in Janez, rojen 26. 12. 1913. Jože je padel 4. 8. 1942 v Blegošu, Janez pa kot kurir TV 15 dne 30. 11. 1943 pod gradom Boštanj pri Žalni na Dolenjskem.

35. Jaka B o g a t a j - Jakče, rojen 1932. leta na Gabrški Gori, kmečki sin. Kot sin revne hribovske kmetije je imel zelo trdo otroštvo. Komaj deset let star je izgubil mater. Mati je morala na zahtevo Nemcev 14. 7. 1942 odpeljati v Poljane truplo nemškega policista, ki je tedaj padel v boju z 2. grupo partizanskih odredov v bližini njene domačije. Nemci so jo aretirali in odpeljali v taborišče Auschwitz, kjer je 15. 10. 1942 umrla med mučenjem. Jaka in njegov brat Tine sta bila tako prepuščena več ali manj sama sebi in pomoči sosedov in sorodnikov. Jaka so poleti 1944 na njegovo željo sprejeli medse politični delavci okraja Poljane. Jaka je bil tedaj verjetno najmlajši partizanček na Gorenjskem. Po vojni je dokončal osnovno šolo, kasneje pa še Kmetijsko srednjo šolo v Mariboru. Po končani srednji šoli v Mariboru je kot kmetijski tehnik deloval v pomembnih funkcijah in dolžnostih v kmetijstvu in združništvu Slovenije. Nazadnje je bil direktor Časopisnega združnega podjetja »Kmečki glas« in glavni urednik tednika »Kmečki glas«. Umrl je 20. 8. 1973. Pokopan je v Poljanah nad Škofjo Loko.

36. Bernard N a g l i č - Miloš, rojen 1. 8. 1918 v Delnicah, kmečki delavec. V NOG je sodeloval od poletja 1941 naprej. Sodeloval je v poljanski vstaji od 22. do 27. 12. 1941. Po bojih v Bukovem vrhu se je vrnil domov. Tudi njega so Nemci zajeli na »apelu« v šoli v Poljanah dne 11. 2. 1942 in ga odpeljali v taborišče Innsbruck na Tirolskem. Domov se je vrnil proti koncu leta 1942. Kmalu po vrnitvi domov se je ponovno vključil v NOG. Avgusta 1943 je odšel v partizane v Gorenjski odred. Pozneje je bil dalj časa v grupi VOS. Nazadnje je bil kurir. Padel je 8. 4. 1945 v Delnicah kot kurir postaje G-5.

37. Albin N a g l i č - Jastreb, rojen 27. 12. 1920 v Delnicah, kmečki in gradbeni delavec. V partizane je odšel ob koncu februarja 1943 v Poljansko četo. Kasneje je bil v več drugih enotah, nazadnje v enoti VDV. Dne 8. 4. 1945 je bil pri Delnicah ranjen in ujet in odpeljan v Škofjo Loko, kjer so ga še tisti dan ustrelili

38. Ignacij Križnar - Nace (kot sodelavec OF pred odhodom v partizane je imel ilegalno ime Miklavž), rojen 16. 7. 1898 v Delnicah. Bival je v Podobenu v svoji hiši, priučen tesar. Z OF je od pomladi 1943, ko je njegova hči Angela postala članica VO ZSM, vsa njegova družina začela sodelovati. Poleti 1944 je vstopil v partizane v zaščitni bataljon, kjer je bil konjar. Po vojni je bil dolga leta predsednik krajevnega odbora vojaških invalidov v Poljanah. Sedaj biva v Poljanah nad Skofjo Loko.

39. Bogdan Osolnik, rojen 13. 5. 1920 v Borovnici, kasneje je s starši živel v Novem mestu, kjer je maturiral na tamkajšnji gimnaziji. Vojna ga je zatekla kot študenta na pravni fakulteti v Ljubljani. Tu se je takoj v začetku vključil v napredno študentsko gibanje in bil 1940. leta sprejet v SKOJ. Ob okupaciji se je vrnil domov in bil potem organizator OF in partizanskega narodnoosvobodilnega boja v okrožju Novo mesto. V tem okrožju je opravljal razne funkcije in dolžnosti, med drugim je bil od julija 1942 do konca tega leta član OO OF Novo mesto. V juniju 1942 je bil sprejet za člana KP. Od januarja 1943 do kapitulacije Italije je bil sekretar OK KPS Stična. Takoj po kapitulaciji je IO OF kot izvršni organ SNOO ustanovil Upravno komisijo kot organ SNOO. Ta je za sekretarja komisije imenoval tovariša Bogdana. Ob razpisu volitev je bil izvoljen septembra 1943 v okrožju Novo mesto za Zbor odposlancev slovenskega naroda, ki je bil od 1. do 3. 10. 1943 v Kočevju. Tedaj je bil izvoljen za delovnega predsednika tega zbora. Na tem zboru je bil izvoljen tudi za člana SNOO, ki se je na prvem zasedanju v dneh 19. in 20. 2. 1944 v Črnomlju preimenoval v SNOS. Kot sekretar Upravne komisije je bil od oktobra 1943 do marca 1944 hkrati tudi sekretar poverjenišтва IO OF za Dolenjsko. Po I. zasedanju SNOS je bil poslan na Gorenjsko kot namestnik sekretarja Ob K KPS in za vodenje informacijsko propagandnega dela na Gorenjskem. Bil je tudi član PO OF. Sredi oktobra 1944 je bil postavljen za sekretarja Ob K KPS in za v. d. sekretarja PO OF za Gorenjsko. Ti funkciji je opravljal do 4. 3. 1945, ko je bil odpoklican in imenovan za glavnega urednika Ljudske pravice. Ob osvobajanju Prekmurja pa je bil poslan z delegacijo SNOS na to območje zaradi postavitve nove ljudske oblasti. Po osvoboditvi je opravljal različne pomembne funkcije v diplomaciji in družbenopolitičnih organizacijah republike in federacije. Je nosilec »Partizanskega spominskega znaka 1941«. Sedaj biva v Ljubljani, Gregorčičeva 9 a.

40. Vinko Žakelj - Brko, gostilničar z Račeve pri Žireh. V poletju 1944 je bil intendant pokretne partizanske bolnice GO in čevljarke delavnice v okraju Poljane. Kasneje je bil premeščen v zaščitni bataljon. Po vojni je opravljal pomembne funkcije v kmetijskem združenstvu. Med drugim je bil tudi predsednik Okrajne zadruge zveze Kranj. Sedaj biva v Kranju, Šiškovno naselje 4.

41. Ivanka Burnik - Olga, sedaj poročena Demšar, roj. 25. 5. 1925 v Hobovšah, delavka. Kot mladinska aktivistka je bila od 10. 5. 1944 do 31. 10. 1944 članica Ok K SKOJ Žiri, od julija 1944 dalje Žiri-Ledine. Hkrati je bila v tem času tudi članica Ok O ZSM, v oktobru 1944 pa članica okrajnega tajništva ZSM. Ob združitvi okrajev ob koncu oktobra je bila premeščena v zaščitni bataljon, v katerem je bila kot kuharica vse do osvoboditve. Sedaj biva na Jesenicah, Staneta Bokala 9.

42. Tončka Noč - Milica, sedaj poročena Konobelj, rojena 22. 11. 1925 v Javorničnem Rovtu, po domače pri Škednaču. V NOG je začela sodelovati v poletju 1943 v organizaciji ZSM kot sekretarka vaškega odbora v tem kraju. Kasneje je bila sprejeta tudi v ZKM in bila imenovana za sekretarko tamkajšnje grupe ZKM. Februarja 1944 je odšla v partizane skupaj s sestro Miro in očetom Albinom. Dodeljena je bila v prvi sektor tedanjega rajona oziroma okraja Jesenice. Zadolžena je bila za delo v ZSM in ZKM oz. SKOJ na območju predvojne občine Koroška Bela. Bila je članica Ok O ZSM in članica Ok K SKOJ Jesenice. Decembra 1944 je bila premeščena v zaščitni bataljon Obkoma v ekonomat tega bataljona. V bataljonu je bila potem do osvoboditve. Sedaj biva na Jesenicah, Titova 83.

43. Francka Vrevc - Mica, rojena Mrcina, novembra 1907 v Poljanah nad Skofjo Loko. Z možem Janezom sta sodelovala v NOG že v letu 1942. Tedaj je živelna na Bledu. Vrevčeva sta kmalu vključila v delo tudi svojo hčerko Sonjo. Janez je bil legalni kurir za tehniko Sonja I., ki je bila na Rečici pri Bledu. Ustanovljena je bila leta 1942 na pobudo tamkajšnjih prvoborcev Antona Ambrožiča-Boža in Andreja Žvana-Borisa. Tekste za razmnoževanje je prinašal kurir Janez Vrevc, ki je tudi odnašal razmnoženo literaturo. Maja 1943 je delo tako naraslo, da je moral Janez razmnoženo literaturo odvažati z ročnim vozičkom. Literaturo je raznašala tudi hčerka Sonja. Mica pa je delala med ženami in jih pridobivala za sodelovanje v OF in

SPŽZ. Janez je bil tudi član terenskega odbora OF Bled, Mica pa članica RO SPŽZ rajona Gorje-Bled. Zaradi nevarnosti aretacije je proti koncu leta 1943 odšla v partizane vsa Vrevčeva družina — Janez, Mica in Sonja. Kmalu po prihodu v ilegalo je bila Mica imenovana za članico IPO SPŽZ za Gorenjsko. Na lastno željo pa je bila februarja 1944 razrešena te funkcije in poslana v okrožje Jesenice za rajonsko aktivistko OF in SPŽZ. V poletju 1944 je bila premeščena na Ob K KPS in PO OF za Gorenjsko za kuharico, kjer je bila potem do osvoboditve. Umrla je že pred več leti v Trziču.

44. Lojze Gostiša - Pilot, rojen 15. 6. 1898 v Žireh, posestnik in gostilničar. Bil je Majstrov borec v Malgajevi četi na Koroškem. V partizane je odšel februarja 1943, da se je izognil mobilizaciji v nemško policijo. Proti koncu leta 1943 je bil dodeljen na PK KPS za Gorenjsko za kuharja, kar je bil do osvoboditve. Po vojni je bil ponovno gostilničar v Žireh. Umrli je 2. 8. 1956.

45. Janez Kejžar - Luka, rojen 9. 10. 1920 v Leskovici (sedaj spada v Davčo), kmečki delavec. V partizane je odšel dne 29. 3. 1943 iz Lipnice pri Radovljici, kjer je do tedaj služil kot hlapec. Vključil se je v Jelovško četo. Ob formiranju Gorenjske brigade 12. 7. 1943 v Davči je bil dodeljen v 1. bataljon. Med boji Gorenjske brigade z Nemci na Žirovskem vrhu je bil razhajkan. In zato ni odšel z brigado na Dolenjsko. Vrnil se je na območje Davče, kjer je dobil zvezo z rajonsko tehniko za Selško dolino, imenovano »Črni dvor«, ki je bila na domačiji njegove tete Ane Biček, po domače pri Španu v Davči. V tehniki je bil kurir do konca maja 1944, nazadnje v tehniki, ki je bila nad Dražgošami. Tedaj pa je bil dodeljen v zaščitno četo Ob K KPS za Gorenjsko kot obveščevalec. Od tedaj naprej pa vse do osvoboditve je bil obveščevalec pri obveščevalnem sektorju štaba zaščitnega bataljona. Sedaj biva v Kranju, Tekstilna 10.

46. Ivan Novak - Očka, rojen 15. 4. 1898 v Tacnu pod Šmarno goro v delavsko-bajtarski družini. Marca 1913 se je šel učiti čevljarstva obrti in se izučil leta 1916. Zatem je delal kot čevljarški pomočnik do 12. 2. 1917, ko je bil vpoklican v tedanjo avstro-ogrsko vojsko. V tej je služil do novembra 1918. Potem je v letu 1919 do junija 1920 služil še bivšo jugoslovansko vojsko. Po vrnitvi domov se je ponovno zaposlil kot čevljarški pomočnik in do leta 1924 delal pri več delodajalcih, potem pa do leta 1926 doma brez obrtnega dovoljenja, ki ga je potem dobil v letu 1926. Od tedaj dalje je vse do leta 1941 delal kot samostojni obrtnik. V letih gospodarske krize je postal simpatizer Komunistične partije Jugoslavije. Po volitvah 1935 je postal še bolj aktiven. Takrat je spoznal Jožeta Butinarja iz Šiške, pri katerem je dobival različne brošure in jih širil med naprednimi ljudmi. Jeseni 1937 se je spoznal z Jožetom Kogojem in njegovo ženo Rezko, ki sta ga sprejela v KP. Najprej je bil član partijske celice v Šentvidu, kasneje pa na Ježici, istočasno je bil tudi član RK KPS Ježica. V juliju 1939 je postal sekretar tega komiteja, kar je ostal do oktobra 1940, ko je bil osnovan RK KPS Tacen. Sekretar tega komiteja je bil do 25. 1. 1941, ko je bil interniran v taborišče Međurečje-Ivanjica, kjer je bil do marca 1941. Po vrnitvi iz Ivanjice je ponovno prevzel dolžnost v RK KPS Tacen in to do maja 1941. Maja 1941 je odšel po nalogu CK KPS za sekretarja Notranjskega okrožja. Dne 22. 10. 1941 so ga Italijani aretirali in ga odpeljali v Šempetrsko kasarno v Ljubljani, od koder je novembra 1941 pobegnil s pomočjo partijskega vodstva v Ljubljani. Dne 10. 12. 1941 je bil poslan v Belo krajino, kjer je postal sekretar OK KPS za Belo krajino. Na tem mestu je ostal do 10. 3. 1944. Tedaj je bil postavljen za sekretarja OK KPS Novo mesto. Tam je ostal do 15. 9. 1944, ko je bil premeščen v organizacijski oddelek pri CK KPS, kjer je ostal do 15. 5. 1945. Tedaj je bil tudi partijski inštruktor CK KPS na Primorskem in Gorenjskem. Oktobra 1943 je bil tudi delegat na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Na tem zboru je bil izvoljen za člana SNOO in za člana slovenske delegacije na II. zasedanju AVNOJ.

V povojnem obdobju je bil podpredsednik mestnega odbora OF v Ljubljani in član mestnega partijskega komiteja. Julija 1945 je bil izvoljen za predsednika okrajnega odbora OF za Ljubljano — okolico. Na tem položaju je bil do januarja 1946, ko je odšel na delo v kontrolno komisijo pri SNOS LRS. Pri kontrolni komisiji je delal do leta 1952, ko je postal direktor glavne direkcije usnjarske industrije. Nato je bil od 1952. do 1957. leta direktor podjetja »Tobus«, istočasno pa tudi predsednik Obrtne zbornice Slovenije. Od 1961. leta do upokojitve v letu 1963 je bil predsednik administrativnega odbora Ljudske skupščine Slovenije. Razen tega je bil v povojnem obdobju ljudski poslanec zvezne in republiške skupščine. Bil je tudi član CK KPS

od 1948. leta dalje. Bil je nosilec »Partizanskega znaka 1941«. Umrl je oktobra leta 1969.

47. Ivan Bertoncelj - Januš, rojen 7. 4. 1914 v Ljubljani kot sin delavske družine iz Kamne Gorice pri Kropi. Po dokončani meščanski šoli na Jesenicah se je vpisal na učiteljske v Ljubljani. Kasneje je poučeval v šoli na Bledu. Ob začetku vojne je bil na orožnih vajah v Mariboru, kjer so ga zajeli Nemci in odpeljali v vojno ujetništvo v Nemčijo, od koder se je vrnil 1942. leta. Po vrnitvi domov se je takoj povezal z NOG in se aktivno vključil v NOB. Tedaj je bil nekaj časa zaposlen na občini v Radovljici. V začetku 1943. leta je bil poslan na delo v Nemčijo, od koder je že po mesecu dni, ko je prišel na dopust, pobegnil in potem 14. 5. 1943 vstopil v partizane v Gorenjski odred. V juliju je bil nekaj časa v tedaj novoustanovljeni Gorenjski brigadi. Zaradi slabega zdravja ga je vodstvo odpustilo iz brigade in ga dodelilo za delo v novi rajonski tehniki za Selško dolino. Kasneje je postal član Pokrajinske agitacijsko-propagandne komisije za Gorenjsko. Na konferenci aktivistov OF Gorenjske v maju 1944 na Jelovici je bil izvoljen za člana PO OF za Gorenjsko, kar je bil do osvoboditve oziroma ukinitve tega foruma. Bil je organizator partizanskega šolstva na Gorenjskem in kot član PO OF obenem tudi pokrajinski šolski nadzornik. Od poletja 1944 dalje je bil član odseka za informacije in propagando pri PO OF. Marca 1945 je postal kandidat za člana Ob K KPS za Gorenjsko.

Po osvoboditvi je postal pomočnik ministra za prosveto pri vladi LRS, obenem pa je diplomiral na filozofski fakulteti. Vrsto let je potem deloval v republiških strokovnih organih za šolstvo in se zavzemal za uvajanje modernih metod in oblik strokovnega izobraževanja. V zadnjih letih svojega življenja je delal kot izvedenec UNICEF za strokovno izobraževanje, najprej v Švici in nazadnje v Etiopiji. Umrl je avgusta 1974.

48. Tone Hafner - Robnik, roj. 4. 4. 1916 v Stražišču pri Kranju. Srednji kmet. Poleg štirih razredov osnovne šole je končal tudi nižjo kmetijsko šolo. Pred vojno je bil tajnik živinorejske zadruge in molzni kontrolor v Stražišču. Kot simpatizer OF in partizanskega narodnoosvobodilnega boja se je že leta 1941 povezal z organizatorji OF. Delal je v skupini Iveta Urbanca iz Stražišča. Sodeloval je tudi s Tonetom Dolinškom-Metodom. Decembra 1941 je bil sprejet za člana KP v terenski celici v Stražišču. V februarju 1942 je bil aretiran in potem tri mesece zaprt v Begunjah. Iz Begunj so ga odpeljali v taborišče Kraut na Koroškem, kjer je bil šest mesecev. Po vrnitvi domov je takoj ponovno začel sodelovati v NOG. Junija 1943 je odšel v partizane in bil dodeljen na politično delo na desnem bregu Save rajona Stražišče. Jeseni 1943 je bil postavljen za sekretarja RK KPS Šenčur, kar je bil do druge polovice maja 1944. Takrat je bil odpoklican na Ob K KPS za Gorenjsko in postavljen za načelnika Pokrajinske gospodarske komisije. Bil je tudi član PO OF. V ta odbor je bil izvoljen na konferenci aktivistov OF Gorenjske sredi maja 1944 na Jelovici. Načelnik PGK je bil do oktobra 1944. Decembra 1944 pa je bil imenovan za sekretarja OK KPS Kranj, kar je bil do osvoboditve. V zadnjem obdobju vojne je bil hkrati tudi član Ob K KPS za Gorenjsko.

Po osvoboditvi in izvršeni reorganizaciji političnih forumov je postal član odbora OF in komiteja KPS ljubljanskega okrožja. V povojnem obdobju je opravljal različne funkcije v kmetijstvu in zadrugstvu ter v družbenopolitičnih organizacijah republike in federacije. Ob volitvah za Ustavodajno skupščino novembra 1945 je bil izvoljen za zveznega poslanca v Dom narodov. Umrl je decembra 1981.

49. Sabina Sekirnik - Alenka, rojena v Melju pri Mariboru. V partizane je prišla z večjo skupino Mariborčanov preko Bleda ob koncu januarja 1944. Alenka je bila dodeljena na delo v okrožno tehniko okrožja Jesenice, ki je bila v Radovni. Iz te tehnike je bila poleti 1944 premeščena v administracijo Ob K KPS. Opravljala je pisarniške posle v kadrovskih zadevah pri kadroviku Jaki Štucinu-Cvetku. Od avgusta 1944 do 27. 2. 1945 je bila članica PO SPŽZ za Gorenjsko. Padla je 24. marca 1945 nad Martinj Vrhom.

Kratice

OF	= Osvobodilna fronta
KPS	= Komunistična partija Slovenije
NOG	= Narodnoosvobodilno gibanje
NOB	= Narodnoosvobodilni boj
CK KPS	= Centralni komite Komunistične partije Slovenije
PK KPS	= Pokrajinski komite Komunistične partije Slovenije
Ob K KPS	= Oblastni komite Komunistične partije Slovenije
Obkom	= Oblastni komite
PO OF	= Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte
IPO SPŽZ	= Iniciativni pokrajinski odbor Slovenske protifašistične ženske zveze
PO SPŽZ	= Pokrajinski odbor Slovenske protifašistične ženske zveze
PGK	= Pokrajinska gospodarska komisija
OK KPS	= Okrožni komite Komunistične partije Slovenije
OO OF	= Okrožni odbor Osvobodilne fronte
OK ZKM	= Okrožni komite Zveze komunistične mladine
OK SKOJ	= Okrožni komite Saveza komunističke omladine Jugoslavije
RK KPS	= Rajonski komite Komunistične partije Slovenije
Ok K KPS	= Okrajni komite Komunistične partije Slovenije
RO OF	= Rajonski odbor Osvobodilne fronte
Ok O OF	= Okrajni odbor Osvobodilne fronte
RK ZKM	= Rajonski komite Zveze komunistične mladine
Ok K SKOJ	= Okrajni komite Saveza komunističke omladine Jugoslavije
RGK	= Rajonska gospodarska komisija
Ok GK	= Okrajna gospodarska komisija
VGK	= Vaška gospodarska komisija
VO OF	= Vaški odbor Osvobodilne fronte
VOS	= Varnostna obveščevalna služba
VDV	= Vojska državne varnosti
OZNA	= Organizacija za zaščito naroda
UDB (V)	= Uprava državne bezbednosti (varnosti)
KNOJ	= Korpus narodne obrambe Jugoslavije
PO DE	= Pokrajinski odbor Delavske enotnosti
DE	= Delavska enotnost
ZSM	= Zveza slovenske mladine
IO OF	= Izvršni odbor Osvobodilne fronte
SNOO	= Slovenski narodnoosvobodilni odbor
SNOS	= Slovenski narodnoosvobodilni svet
IZOS	= Iniciativni združni odbor za Slovenijo
PN NZ	= Pokrajinsko načelstvo Narodne zaščite
Ok N NZ	= Okrajno načelstvo Narodne zaščite
CB	= Cankarjev bataljon
GO	= Gorenjski odred

Opomba: V marcu 1944 so bili rajoni preimenovani v okraje in skladno s tem tudi rajonski forumi v okrajne forume. Pokrajinski komite KPS pa je bil preimenovan v Oblastni komite KPS.